WYROK SĄDU (trzecia izba)

z dnia 9 września 2011 r. *

W sprawie T-25/06

Alliance One International, Inc., z siedzibą w Danville, Wirginia (Stany Zjednoczone), reprezentowana przez C. Ostiego oraz A. Prastaro, adwokatów,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej początkowo przez É. Gippiniego Fourniera oraz F. Amata, a następnie przez É. Gippiniego Fourniera oraz N. Khana, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot przede wszystkim żądanie stwierdzenia częściowej nieważności decyzji Komisji C(2005) 4012 wersja ostateczna z dnia 20 października 2005 r. dotyczącej procedury przewidzianej w art. 81 ust. 1 [WE] (sprawa COMP/C.38.281/B.2 – Surowiec tytoniowy – Włochy) oraz, tytułem żądania ewentualnego, obniżenie kwoty grzywny nałożonej na Alliance One International,

* Język postępowania: angielski.

SĄD (trzecia izba),

w składzie: J. Azizi, prezes, E. Cremona (sprawozdawca) i S. Frimodt Nielsen, sędziowie,

sekretarz: C. Kristensen, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 września 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 Skarżąca, Alliance One International Inc. (zwana dalej „Alliance One"), jest amerykańską spółką z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, która stoi na czele grupy powstałej z połączenia spółek Dimon Inc. (zwanej dalej „Dimon Inc.") i Standard Commercial Corp. (zwanej dalej „SCC"), dokonanego w dniu 13 maja 2005 r. już po zakończeniu naruszenia będącego przedmiotem niniejszej sprawy.

2 W okresie trwania naruszenia Dimon Italia Srl i Transcatab SpA, które są dwoma z czterech głównych przedsiębiorstw zajmujących się pierwszym przetworzeniem surowca tytoniowego z siedzibą we Włoszech (zwanych dalej „przetwórcami"), były spółkami zależnymi w pełni kontrolowanymi przez, odpowiednio, Dimon Inc. i SCC, których Alliance One jest prawnym następcą.

A — *Postępowanie administracyjne*

3 W dniu 15 stycznia 2002 r. Komisja Wspólnot Europejskich zwróciła się na podstawie art. 11 rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81 WE] i [82 WE] (Dz.U. 1962, 13, s. 204 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 1, s. 3–10) z żądaniem przedstawienia informacji dotyczących włoskiego rynku surowca tytoniowego skierowanego do stowarzyszeń branżowych włoskich przetwórców i producentów tytoniu, a konkretnie, odpowiednio, do Associazione professionale trasformatori tabacchi italiani (APTI, krajowe stowarzyszenie przetwórców włoskiego surowca tytoniowego) i Unione italiana tabacco (Unitab, włoskiej konfederacji stowarzyszeń producentów surowca tytoniowego).

4 W dniu 19 lutego 2002 r. Komisja otrzymała wniosek o zwolnienie z grzywny, który został wniesiony przez Deltafinę SpA, przetwórcę surowca tytoniowego, spółkę będącą członkiem APTI, na podstawie komunikatu Komisji w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy"). Na podstawie pkt 15 tego komunikatu w dniu 6 marca 2002 r. Komisja przyznała jej warunkowe zwolnienie z grzywny.

5 W dniu 4 kwietnia 2002 r. Komisja otrzymała wniosek o zwolnienie z grzywny na podstawie pkt 8 komunikatu w sprawie współpracy oraz posiłkowo wniosek o obniżenie całości grzywny na podstawie pkt 20–27 tego komunikatu; wniosek ten został wniesiony przez Dimon Italia; Komisja otrzymała wniosek o obniżenie całości grzywny, wniesiony na tej samej podstawie, również od Transcatab.

6 W dniach 18 i 19 kwietnia 2002 r. Komisja dokonała na podstawie art. 14 rozporządzenia nr 17 kontroli w pomieszczeniach Dimon Italia i Transcatab oraz w pomieszczeniach Trestina Azienda Tabacchi SpA i Romana Tabacchi SpA.

7 W dniu 8 października 2002 r. Komisja powiadomiła Dimon Italia i Transcatab, iż ze względu na to, że były one odpowiednio pierwszym i drugim przedsiębiorstwem, które przedstawiło dowody naruszenia w rozumieniu komunikatu w sprawie współpracy, zamierza przyznać im po zakończeniu postępowania administracyjnego zmniejszenie kwoty grzywny, która zostanie na nie nałożona z tytułu ewentualnie stwierdzonych naruszeń.

8 W dniu 25 lutego 2004 r. Komisja sporządziła pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które skierowała do dziesięciu przedsiębiorstw lub stowarzyszeń, a także do przetwórców i spółek dominujących niektórych z nich. Adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów uzyskali dostęp do akt postępowania Komisji, które zostały im przekazane w formie kopii na płycie CD-ROM, i przedstawiły uwagi na piśmie w odpowiedzi na sformułowane przez tę instytucję zarzuty. Następnie w dniu 22 czerwca 2004 r. odbyło się przesłuchanie.

9 W następstwie sporządzenia w dniu 21 grudnia 2004 r. uzupełnienia do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 25 lutego 2004 r. w dniu 1 marca 2005 r. odbyło się drugie przesłuchanie.

10 Po zasięgnięciu opinii komitetu doradczego ds. praktyk ograniczających konkurencję i pozycji dominującej oraz na podstawie końcowego sprawozdania funkcjonariusza ds. przesłuchań Komisja wydała w dniu 20 października 2005 r. decyzję C(2005) 4012 wersja ostateczna dotyczącą procedury przewidzianej w art. 81 ust. 1 [WE] (sprawa COMP/C.38.281/B.2 – Surowiec tytoniowy – Włochy) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją"), której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia13 lutego 2006 r. (Dz.U. L 353, s. 45).

B — *Zaskarżona decyzja*

11 Zaskarżona decyzja dotyczy, po pierwsze, kartelu poziomego zawiązanego przez przetwórców działających na włoskim rynku surowca tytoniowego (motyw 1 zaskarżonej decyzji).

12 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że w ramach tego kartelu, w okresie od 1995 r. do początku 2002, przetwórcy ustalali warunki transakcji związanych z zakupem surowca tytoniowego we Włoszech, zarówno w odniesieniu do zakupów dokonywanych bezpośrednio u producentów, jak i do zakupów od „podmiotów trzecich zajmujących się pakowaniem", w szczególności poprzez ustalanie cen i podział rynku (motyw 1 zaskarżonej decyzji).

13 Zaskarżona decyzja dotyczy, po drugie, dwóch innych naruszeń, niezależnych od kartelu zawiązanego przez przetwórców, które miały miejsce w okresie pomiędzy początkiem 1999 r. i końcem 2001 r. i obejmowały, w przypadku APTI, ustalanie cen umownych negocjowanych przez nie w imieniu swoich członków w celu zawierania umów międzybranżowych z Unitab oraz, w przypadku Unitab, ustalanie cen negocjowanych przez nią z APTI w imieniu swoich członków w celu zawierania tych porozumień.

14 Komisja uznała w zaskarżonej decyzji, że praktyki stosowane przez tych przetwórców stanowią jednolite i ciągłe naruszenie art. 81 ust. 1 WE (zob. w szczególności motywy 264–269 zaskarżonej decyzji).

15 W art. 1 ust. 1 zaskarżonej decyzji Komisja przypisała odpowiedzialność za kartel czterem włoskim przetwórcom, spółce Universal Corp., będącej spółką dominującą Deltafiny, a także spółce Alliance One, będącej spółką powstałą z połączenia Dimon Inc. i SCC. Komisja stwierdziła również w art. 1 ust. 2 zaskarżonej decyzji,

że APTI i Unitab naruszyły art. 81 ust. 1 WE, podejmując decyzje w sprawie ustalania cen, które negocjowały w imieniu swoich członków w celu zawierania umów międzybranżowych.

16 W art. 2 zaskarżonej decyzji Komisja nałożyła grzywny na przedsiębiorstwa, o których mowa w pkt 15 powyżej, oraz na APTI i Unitab (zob. pkt 54 poniżej).

1. *Adresaci zaskarżonej decyzji*

17 Punkt 2.4 zaskarżonej decyzji poświęcony został ustaleniu jej adresatów.

18 Na wstępie Trybunał powołał się na utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym pojęcie „przedsiębiorstwo" w kontekście prawa konkurencji winno być rozumiane jako odnoszące się do jednostki gospodarczej jako przedmiotu danego porozumienia, nawet jeśli z prawnego punktu widzenia owa jednostka gospodarcza składa się z wielu osób fizycznych lub prawnych (motyw 325 zaskarżonej decyzji).

19 Komisja stwierdziła następnie, iż według jej ustaleń Deltafina, Dimon Italia (która następnie zmieniła nazwę na Mindo), Transcatab i Romana Tabacchi, podobnie jak APTI i Unitab, w okresie trwania obu naruszeń bezpośrednio uczestniczyły w stwierdzonych naruszeniach, w związku z czym zaskarżona decyzja została skierowana do każdego z tych przedsiębiorstw i stowarzyszeń (motyw 327 zaskarżonej decyzji).

20 Analiza Komisji polegała na zbadaniu możliwości przypisania poszczególnym spółkom dominującym noszących znamiona naruszenia zachowań niektórych spółek zależnych (Deltafina, Dimon Italia i Transcatab). W tym względzie Komisja przypomniała, że w okresie trwania naruszeń Deltafina była spółką w pełni zależną od spółki Universal, Dimon Italia spółką w pełni zależną od spółki Dimon Inc., zaś Transcatab spółką w pełni zależną od spółki SCC (motyw 328 zaskarżonej decyzji).

21 Komisja wyjaśniła w szczególności, że zgodnie z orzecznictwem spółkę dominującą należy uznać za odpowiedzialną za bezprawne zachowanie jej spółki zależnej, w sytuacji gdy spółka zależna nie określa w sposób autonomiczny swego zachowania na rynku. W tym względzie Komisja przypomina, że w przypadku gdy do spółki dominującej należy cały kapitał jej spółki zależnej, można zakładać, że spółka dominująca rzeczywiście wywiera decydujący wpływ na jej zachowanie, jeżeli spółka zależna popełniła naruszenie art. 81 ust. 1 WE (motywy 329, 330 zaskarżonej decyzji).

22 W motywie 331 zaskarżonej decyzji Komisja uznała, iż w przypadku Deltafiny, Dimon Italia i Transcatab słusznie można zakładać, że „nie miały autonomii", gdyż znajdują się lub, w przypadku Dimon Italia, znajdowały się w całkowitym posiadaniu swoich poszczególnych spółek dominujących.

23 Odrzucając tezę wysuwaną przez te spółki w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, zgodnie z którą, aby wykazać wywieranie decydującego wpływu konieczne są inne okoliczności poza samym sprawowaniem pełnej kontroli, Komisja wyjaśniła, że wszelkie domniemania takiego wpływu przyjmowane w odniesieniu do spółek w pełni zależnych są wzruszalne. Dowód przeciwny może zostać przedstawiony przez stronę, która zamierza obalić to domniemanie i musi mieć postać „przekonywających dowodów", które nie mogą być jedynie ogólnymi informacjami niepopartymi przez przekonywające dowody (motyw 334 zaskarżonej decyzji).

24 W tym względzie Komisja kolejno zbadała argumenty przedstawione przez spółki dominujące będące adresatami zaskarżonej decyzji.

25 Komisja odrzuciła przede wszystkim przedstawiony przez spółki dominujące, których dotyczy zaskarżona decyzja, argument dotyczący pełnej odpowiedzialności lokalnego kierownictwa za działania ich poszczególnych spółek zależnych. Zdaniem Komisji okoliczność, że Dimon Inc. i SCC nie zmieniły istniejącego kierownictwa w momencie przejęcia pełnej kontroli nad swoimi poszczególnymi spółkami zależnymi, nie pozwala wykluczyć możliwości wywierania przez te spółki dominujące decydującego wpływu na swoje poszczególne włoskie spółki zależne, gdyż powierzanie lokalnemu kierownictwu spółki w pełni zależnej zarządzania bieżącymi sprawami jest normalną praktyką (motyw 338 zaskarżonej decyzji).

26 Według Komisji żadne z tych przedsiębiorstw nie wykazało, ogólnie rzecz biorąc, na czym polega specyfika tej grupy, która przemawiałaby za tym, że spółki zależne w znaczący sposób były niezależne od ich wpływu (motyw 339 zaskarżonej decyzji).

27 W tym względzie Komisja poddała analizie trwałość więzów gospodarczych łączących Deltafinę, Dimon Italia, Transcatab z ich poszczególnymi spółkami dominującymi, która wykazała, że ich włoskie spółki zależne tworzyły wraz z pozostałą częścią ich grupy jednostkę gospodarczą. Komisja podniosła w tym względzie, że grupy, o których mowa, były największymi światowymi handlowcami obracającymi liśćmi tytoniowymi, a grupy te często nabywały i sprzedawały tytoń zakupiony przez swoje włoskie spółki zależne (motyw 340 zaskarżonej decyzji).

28 Co się tyczy spółek Dimon Inc. i SCC, Komisja podniosła, że zanim przedsiębiorstwa te przejęły pełną kontrolę nad kapitałem Dimon Italia i Transcatab, już wcześniej kontrolowały te spółki wspólnie ze swoimi poszczególnymi włoskimi partnerami. Okoliczność, że w następstwie tego przejęcia spółki te „w żaden sposób nie zmieniły kierownictwa" swoich spółek zależnych, nie może w konsekwencji potwierdzać braku wywierania przez nie wpływu na kierownictwo po tym, jak stały się właścicielami wszystkich udziałów. Komisja dodaje, że w przypadku Dimon Italia w skład zarządu wchodzili wyłącznie przedstawiciele grupy Dimon oraz że jeden z nich zajmował się wyłącznie zarządzaniem bieżącymi sprawami przedsiębiorstwa. Co się tyczy powierzenia uprawnień wykonawczych dyrektorowi generalnemu Transcatab, Komisja

oświadczyła, że nie posiada żadnych informacji, które pozwoliłyby jej uznać, iż ów nie został powołany przez SCC, podobnie jak pozostali członkowie zarządu (motywy 341, 342 zaskarżonej decyzji).

29 Komisja odrzuciła następnie argument Dimon Inc. i SCC, zgodnie z którym spółki te nie korzystały z żadnych kanałów komunikacyjnych, aby kontaktować się ze swoimi spółkami zależnymi (motywy 343–346 zaskarżonej decyzji).

30 Po pierwsze, Komisja zbadała istnienie ewentualnych kanałów komunikacyjnych między Transcatab i SCC. Zauważyła ona w tym względzie, że działania Transcatab zostały uznane za działania spółki Standard Commercial Tobacco Co. Inc. (SCTC), spółki holdingowej wchodzącej w skład grupy SCC, w pełni zależnej od SCC, oraz że działania te były analizowane w ramach działań grupy, w tym sprzedaży dokonywanej przez grupę SCC na rzecz producentów papierosów. Komisja wywnioskowała z tego, że wyniki działalności Transcatab były przekazywane na wyższe szczeble grupy w celu ich konsolidacji (motyw 344 zaskarżonej decyzji).

31 Po drugie, Komisja zbadała sytuację spółek Dimon Italia i Dimon Inc. Stwierdziła ona, że spółka zależna okresowo sporządzała sprawozdania zawierające poufne informacje dotyczące jej strategii i wyników, które były przekazywane spółkom grupy zajmującym się zakupami od Dimon Italia. Komisja stwierdziła, że również inne dokumenty wskazywały na bezpośrednie angażowanie się kierownictwa Dimon International Inc. i innych spółek grupy Dimon w działalność Dimon Italia. Dodała, że Dimon Inc. często określano nazwą „Dimon International Inc.", co oznacza, że spółka ta w rzeczywistości prowadziła działalność na najwyższym szczeblu grupy w imieniu spółki dominującej. Komisja wywodzi z tego, że nie może być wątpliwości co do istnienia kanałów komunikacyjnych między Dimon Italia i Dimon Inc., nawet jeśli komunikacja ta przechodziła przez Dimon International (motyw 345 zaskarżonej decyzji).

32 Komisja odrzuciła argument, zgodnie z którym Dimon Inc. nie była bezpośrednią spółką dominującą Dimon Italia, z racji tego, że nie przedstawiono żadnego dowodu co do roli spółki Intabex Netherlands BV (zwanej dalej „Intabexem") ani kanałów komunikacyjnych istniejących między nią a Dimon Italia oraz między nią a Dimon Inc. Intabex zdaje się ponadto działać wyłącznie w charakterze pośredniczącego holdingu finansowego niemającego żadnych związków z operacyjnymi aspektami działalności Dimon Italia (motyw 346 zaskarżonej decyzji).

33 Komisja wyjaśniła, iż ze względu na to, że grupy, do których należały Transcatab i Dimon Italia w okresie trwania naruszenia, przestały istnieć z powodu ich połączenia się i utworzenia Alliance One, to właśnie ta spółka, jako prawny następca obu tych grup, jest adresatem zaskarżonej decyzji. Podobnie jest w przypadku Dimon Italia, która została sprzedana przez Intabex innym podmiotom, którzy zmienili jej nazwę na Mindo (motywy 349, 350 zaskarżonej decyzji).

34 Ze względu na te poszczególne okoliczności Komisja stwierdziła w motywie 351 zaskarżonej decyzji, że Deltafina, Universal, Mindo (wcześniej Dimon Italia), Transcatab, Alliance One, Romana Tabacchi, APTI i Unitab ponoszą odpowiedzialność za naruszenia i należy zaliczyć je do adresatów zaskarżonej decyzji.

2. *Ustalenie wysokości grzywien*

35 W motywach 356–404 zaskarżonej decyzji Komisja dokonała określenia grzywien, jakie mają zostać nałożone na adresatów tego aktu.

36 W pierwszej kolejności Komisja zbadała wagę naruszenia. Przypomniawszy, że w celu dokonania takiej oceny winna ona wziąć pod uwagę swoisty charakter naruszenia, jego rzeczywisty wpływ na rynek, o ile da się go zmierzyć, a także rozmiar właściwego rynku geograficznego, Komisja stwierdziła w motywie 369 zaskarżonej decyzji, iż naruszenie, którego dopuścili się przetwórcy, należy uznać za bardzo poważne.

37 W drugiej kolejności w motywach 370–376 zaskarżonej decyzji Komisja zbadała kwestię „indywidualnej wagi" oraz „skutku odstraszającego". W tym względzie Komisja wskazała, że należy wziąć pod uwagę „indywidualną wagę każdego przedsiębiorstwa i ewentualne skutki jego bezprawnych zachowań".

38 Komisja stwierdziła przede wszystkim, że grzywny należy ustalić na podstawie pozycji rynkowej każdej z zaangażowanych stron (motyw 371 zaskarżonej decyzji).

39 W tym względzie Komisja uznała, że kwota wyjściowa grzywny nałożonej na Deltafinę powinna być najwyższa ze względu na to, że spółka ta była największym kupcem, ponieważ jej udział w rynku wynosił około 25% w 2001 r. (motyw 372 zaskarżonej decyzji).

40 Ze względu na fakt, że Transcatab, Dimon Italia i Romana Tabacchi posiadały mniejsze udziały w rynku, którego dotyczy naruszenie, wynoszące w 2001 r. około 9–11%, Komisja stwierdziła, że „należy je podzielić na grupy" oraz że kwoty wyjściowe grzywien powinny być w zakresie ich dotyczącym niższe (motyw 373 zaskarżonej decyzji).

41 Komisja oceniła jednakże, że kwota wyjściowa odzwierciedlająca tylko pozycję na rynku nie wywarłaby wystarczająco odstraszającego skutku wobec Deltafiny, Dimon Italia (Mindo) i Transcatab ponieważ pomimo jej względnie ograniczonego obrotu, należą one lub, w przypadku Mindo, należały do jednej z ponadnarodowych grupy o znacznej sile gospodarczej i finansowej, które zaliczają się do największych

światowych hurtowych kupców tytoniu prowadzących działalność na różnych poziomach przemysłu tytoniowego i na różnych rynkach geograficznych (motyw 374 zaskarżonej decyzji).

42 W rezultacie, aby zapewnić odstraszający skutek grzywny, Komisja uznała, że należy zastosować mnożnik 1,5 – co stanowi podwyższenie o 50% – do kwoty wyjściowej ustalonej dla Deltafiny oraz mnożnik 1,25 – co stanowi podwyższenie o 25% – do kwoty wyjściowej ustalonej dla Dimon Italia (Mindo) i Transcatab (motyw 375 zaskarżonej decyzji).

43 W świetle tych wszystkich okoliczności w motywie 376 zaskarżonej decyzji Komisja ustaliła kwoty wyjściowe grzywien w następujący sposób:

— Deltafina: 37,5 mln EUR;

— Transcatab: 12,5 mln EUR;

— Dimon Italia (Mindo): 12,5 mln EUR;

— Romana Tabacchi: 10 mln EUR.

44 W trzeciej kolejności Komisja zbadała kwestię czasu trwania naruszenia.

45 Z motywów 377–379 zaskarżonej decyzji wynika w szczególności, że Komisja podwyższyła wyjściowe kwoty grzywien o 10% za każdy pełen rok naruszenia i o 5% za każdy dodatkowy okres wynoszący sześć miesięcy lub więcej. I tak kwota wyjściowa grzywny Deltafiny, Dimon Italia (Mindo) Transcatab została podwyższona o 60%, co odpowiadało okresowi naruszenia wynoszącemu sześć lat i cztery miesiące, zaś kwota wyjściowa spółki Romana Tabacchi o 25%, co odpowiadało okresowi naruszenia wynoszącemu dwa lata i osiem miesięcy.

46 W rezultacie kwoty podstawowe grzywien nałożonych na adresatów zaskarżonej decyzji zostały ustalone następująco:

— Deltafina: 60 mln EUR;

— Transcatab: 20 mln EUR;

— Dimon Italia (Mindo): 20 mln EUR;

— Romana Tabacchi: 12,5 mln EUR.

47 W czwartej kolejności w motywach 380–398 zaskarżonej decyzji Komisja zbadała, czy należy wziąć pod uwagę okoliczności łagodzące. Co się tyczy w szczególności sytuacji Dimon Italia i Transcatab, Komisja odrzuciła ich argumenty podniesione w celu wykazania, że w ich przypadku wystąpiły okoliczności łagodzące.

48 W piątej kolejności Komisja ustaliła kwoty grzywien wynikające z zastosowania okoliczności łagodzących, odpowiednio obniżając, w niniejszym przypadku z 50 do 30%, kwoty podstawowe grzywien nałożonych na Deltafinę i Romana Tabacchi, oraz zbadała, czy należy dostosować kwoty podstawowe grzywien nałożonych na poszczególnych adresatów tak, aby nie przekroczyły górnej granicy 10% obrotu przewidzianej w art. 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1) (motywy 399–404 zaskarżonej decyzji).

49 W tym względzie Komisja wyjaśniła, że w sytuacji gdy rozpatrywane spółki należą do grupy i wykazano, że spółki dominujące tych spółek wywierały na nie decydujący wpływ, a w konsekwencji wspomniane spółki dominujące ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę grzywien nałożonych na ich spółki zależne, w celu ustalenia wspomnianej wyżej górnej granicy 10% należy wziąć pod uwagę światowy obrót grupy (motyw 401 zaskarżonej decyzji).

50 W tym względzie Komisja uznała, że grzywna nałożona na spółkę Romana Tabacchi nie powinna przekraczać 2,05 mln EUR, oraz że nie należało obniżać pozostałych grzywien na podstawie tego przepisu (motywy 402, 403 zaskarżonej decyzji).

51 Komisja zakończyła swoją analizę kwestii górnej granicy grzywny, ograniczając odpowiedzialność solidarną spółki Mindo do 10% jej obrotu za poprzedzający rok obrotowy, czyli 3,99 mln EUR, ze względu na to, że w momencie wydania zaskarżonej decyzji spółka ta w żaden sposób nie była powiązana z dawną grupą Dimon, obecnie Alliance One (motyw 404 zaskarżonej decyzji).

52 W szóstej kolejności Komisja wypowiedziała się w przedmiocie zastosowania komunikatu w sprawie współpracy (motywy 405–500 zaskarżonej decyzji).

53 Stwierdziwszy najpierw, że spółki Dimon Italia i Transcatab podporządkowały się warunkom, które zostały na nie nałożone w następstwie złożenia przez nie wniosku o obniżenie wysokości grzywny, Komisja wywnioskowała na podstawie oceny dostarczonych dowodów oraz współpracy tych spółek w toku postępowania, że należy wobec nich zastosować najwyższe obniżenie przewidziane w przedziałach, o których spółki te zostały poinformowane w następstwie złożenia przez nie wniosku o zastosowanie obniżki, czyli odpowiednio o 50 i 30% (motywy 492–499 zaskarżonej decyzji). Żadne zwolnienie z grzywny lub jej obniżenie nie zostało przyznane Deltafinie.

54 Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 w art. 2 zaskarżonej decyzji Komisja ustaliła kwoty grzywien, które należy nałożyć na przedsiębiorstwa i stowarzyszenia przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji, w następujący sposób:

— w przypadku spółek Deltafina i Universal solidarnie, 30 mln EUR;

— w przypadku spółek Dimon Italia (Mindo) i Alliance One: 10 mln EUR, przy czym spółka Alliance One International jest odpowiedzialna za zapłatę całości grzywny, a Mindo jest odpowiedzialna za zapłatę kwoty 3,99 mln EUR;

— w przypadku spółek Transcatab i Alliance One solidarnie: 14 mln EUR;

— w przypadku spółki Romana Tabacchi: 2,05 mln EUR;

— w przypadku APTI: 1000 EUR;

— w przypadku Unitab: 1000 EUR.

Przebieg postępowania i żądania stron

55 Pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 24 stycznia 2006 r., Alliance One wniosła niniejszą skargę.

56 W swojej skardze Alliance One wniosła o połączenie niniejszej sprawy ze sprawami zapoczątkowanymi skargami wniesionymi przez Mindo i Transcatab (zob. pkt 57, 58 poniżej).

57 W dniu 20 stycznia 2006 r. Mindo wniosła skargę o stwierdzenie nieważności części zaskarżonej decyzji, a tytułem żądania ewentualnego – o obniżenie grzywny nałożonej na nią w zaskarżonej decyzji (sprawa T-19/06).

58 W dniu 3 lutego 2006 r. Transcatab wniosła również skargę o stwierdzenie częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, a tytułem żądania ewentualnego – o obniżenie grzywny nałożonej na nią w zaskarżonej decyzji (sprawa T-39/06), domagając się połączenia tej sprawy z niniejszą sprawą.

59 Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie sądu w dniu 27 lipca 2006 r. Mindo wniosła o połączenie sprawy T-19/06 z niniejszą sprawą. W dniu 21 sierpnia 2006 r. Alliance One przedstawiła swoje uwagi w przedmiocie tego wniosku i opowiedziała się za połączeniem spraw.

60 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 21 sierpnia 2006 r. Komisja poinformowała Sąd, że jej zdaniem połączenie tych czterech spraw nie poprawi znacznie skuteczności postępowania i że pozostawia tę kwestię rozwadze Sądu.

61 Sąd nie uwzględnił tego wniosku o połączenie spraw.

62 Pismem z dnia 24 listopada 2009 r. Sąd w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 regulaminu postępowania przed Sądem zadał Alliance One pisemne pytanie, na które spółka ta udzieliła odpowiedzi w wyznaczonym terminie. W dniu 2 lutego 2010 r. Komisja przedstawiła uwagi dotyczące odpowiedzi Alliance One.

63 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (trzecia izba) postanowił otworzyć procedurę ustną i w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 jego regulaminu postępowania wezwał strony do przedstawienia pewnych dokumentów. Strony zastosowały się do tego wezwania w wyznaczonym terminie.

64 Na rozprawie w dniu 28 września 2010 r. wysłuchano wystąpień stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.

65 Alliance One wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności art. 1 ust. 1 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy on SCC, Dimon Inc. i Alliance One;

— co za tym idzie, obniżenie grzywien nałożonych na Transcatab i Dimon Italia (Mindo), tak aby nie przekraczały one 10% obrotu tych przedsiębiorstw w ostatnim roku obrotowym;

— tytułem żądania ewentualnego – obniżenie grzywien nałożonych na Transcatab i Dimon Italia (Mindo) ze względu na brak możliwości zastosowania mnożnika;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

66 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie Alliance One kosztami postępowania.

Co do prawa

67 Na poparcie swojej skargi Alliance One podnosi w istocie trzy zarzuty, które dzielą się na kilka części. Zarzut pierwszy, podniesiony tytułem głównym, oparty jest na naruszeniu zasad dotyczących możliwości przypisania spółce dominującej naruszeń popełnionych przez jej spółkę zależną oraz naruszeniu prawa do obrony. Zarzut drugi oparty jest na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 z zakresie, w jakim kwota nałożonej grzywny przekracza 10% obrotu osiągniętego w 2005 r. przez, odpowiednio, Transcatab i Dimon Italia, oraz naruszeniu zasady proporcjonalności przy ustalaniu ostatecznej kwoty grzywny. Alliance One podnosi również, tytułem żądania ewentualnego, zarzut trzeci, oparty na naruszeniu prawa oraz błędzie w ocenie okoliczności faktycznych, a także naruszeniu zasady proporcjonalności i braku uzasadnienia przy ustalaniu mnożnika.

A — *W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu zasad dotyczących możliwości przypisania spółce dominującej naruszeń popełnionych przez jej spółkę zależną, a także naruszeniu prawa do obrony*

68 Zarzut ten można podzielić na cztery części. W ramach części pierwszej Alliance One podnosi, że Komisja naruszyła zasady dotyczące możliwości przypisania spółce dominującej zachowań praktykowanych przez jej spółkę zależną. W ramach części drugiej Alliance One twierdzi, że SCC i Dimon Inc. przedstawiły Komisji dowody wskazujące na to, że spółki te nie wywierały decydującego wpływu na swoje spółki zależne, których Komisja w istocie nie uwzględniła. W ramach części trzeciej Alliance One zarzuca Komisji, iż ta naruszyła prawo do obrony SCC i Dimon Inc., ponieważ wykorzystała w celu zakwestionowania przedstawionych przez nie dowodów dokumenty niewymienione w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów oraz dokumenty, do których nie można uzyskać dostępu. W ramach części czwartej Alliance One podnosi, że Komisja naruszyła zasady dotyczące ciężaru dowodu.

1. *W przedmiocie części pierwszej, opartej na naruszeniu zasad dotyczących możliwości przypisania spółce dominującej zachowań praktykowanych przez swoją spółkę zależną*

a) Argumenty stron

69 Alliance One twierdzi, że Komisja popełniła błąd, uznając, że w okresie trwania naruszenia SCC i Dimon Inc. wywierały decydujący wpływ na odpowiednio Transcatab i Dimon Italia, i w związku z tym – uznając ją za solidarnie odpowiedzialną za noszące znamiona naruszenia zachowanie tych spółek.

70 Zdaniem Alliance One zaskarżona decyzja opiera się na błędnej interpretacji właściwego orzecznictwa z racji tego, że zawiera stwierdzenie, iż można domniemywać, że spółka dominująca posiadająca wszystkie udziały spółki zależnej wywiera decydujący wpływ na jej zachowanie handlowe. Na poparcie swojej tezy Alliance One powołuje kilka wyroków Trybunału, opinie rzeczników generalnych w sprawach, które zakończyły się wydaniem tych wyroków, jak i pewne wyroki Sądu. W szczególności z wyroku Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-286/98 P Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, Rec. s. I-9925, który został potwierdzony przez inne wyroki, jej zdaniem wynika, iż w celu przyjęcia domniemania, że spółka dominująca wywierała decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej i w konsekwencji – uznania jej za solidarnie odpowiedzialną za naruszenie popełnione przez spółkę zależną, konieczne jest przedstawienie dodatkowych dowodów oprócz samego posiadania przez spółkę dominującą wszystkich udziałów spółki zależnej, w momencie gdy ta popełniła naruszenie art. 81 ust. 1 WE.

71 Ponadto Komisja w ramach swojej praktyki decyzyjnej wielokrotnie twierdziła, że samo posiadanie przez przedsiębiorstwo wszystkich udziałów spółki zależnej bezpośrednio uczestniczącej w naruszeniu prawa konkurencji nie wystarczy, aby przypisać jej odpowiedzialność, oraz że w konsekwencji konieczne jest przedstawienie dodatkowych okoliczności, dzięki którym z pewnością można by wykazać odpowiedzialność grupy za zachowanie jednej z jej spółek zależnych, w sytuacji gdy spółka dominująca bezpośrednio nie uczestniczyła w kartelu.

72 Alliance One odsyła w szczególności do przypadków, gdy Komisja nie uznała odpowiedzialności spółki dominującej za zachowanie swojej spółki zależnej, analizując między innymi podejście Komisji w postępowaniu, które zakończyło się wydaniem decyzji z dnia 20 października 2004 r. w sprawie Surowiec tytoniowy – Hiszpania (sprawa COMP/38.238/B.2), w której Komisja uznała spółkę dominującą za odpowiedzialną za bezpośrednie uczestnictwo w kartelu i w której, aby wykazać odpowiedzialności spółki dominującej, oparła się ona na innych okolicznościach.

73 Zdaniem skarżącej z analizy praktyki decyzyjnej Komisji wynika w szczególności, że okoliczności „inne niż" samo posiadanie przez spółkę wszystkich udziałów w swojej spółce zależnej, których instytucja ta również wymaga, to:

— bezpośredni udział spółki dominującej w naruszeniach;

— odpowiedzialność spółki dominującej za wprowadzenie naruszenia w życie;

— udział spółki dominującej w spotkaniach, podczas których omawiano praktyki antykonkurencyjne;

— brak potwierdzenia lub wskazania przez spółkę dominującą niezależności swojej spółki zależnej;

— okoliczność, że spółka dominująca przedstawiła się jako jedyny partner do rozmów w toku postępowania;

— okoliczności wskazujące na to, że spółka dominująca była „na bieżąco informowana" o porozumieniach, lub okoliczność, że wyraźnie nie zaprzeczyła temu, że była na bieżąco informowana o zachowaniu noszącym znamiona naruszenia.

74 Ogólnie rzecz biorąc, zdaniem skarżącej z analizy orzecznictwa i praktyki decyzyjnej Komisji wynika, że:

— to na Komisji spoczywa obowiązek udowodnienia, że spółka dominująca wywierała decydujący wpływ na swoją spółkę zależną;

— ciężar dowodu nie ulega odwróceniu, lecz jedynie złagodzeniu, w sytuacji gdy spółka zależna jest w pełni kontrolowana, pod warunkiem jednak przedstawienia innych okoliczności lub wskazówek na poparcie takiego stwierdzenia;

— domniemanie odpowiedzialności spółki dominującej i przeniesienie na nią ciężaru dowodu może mieć miejsce wyłącznie w przypadku, gdy spółka dominująca posiada wszystkie udziały w swej spółce zależnej lub jeżeli istnieją inne poszlaki jej uczestnictwa w naruszeniu;

— domniemanie to zawsze można obalić, jeżeli Alliance One będzie w stanie przedstawić wystarczające dowody na to, że choć mogła wywierać decydujący wpływ, to w rzeczywistości nie zrobiła tego w niniejszym przypadku.

75 Alliance One kwestionuje tym samym interpretację orzecznictwa, której dokonała Komisja w zaskarżonej decyzji, i podkreśla, że w toku postępowania Komisja podniosła jedynie, iż spółki SCC i Dimon Inc. posiadały wszystkie udziały swoich włoskich spółek zależnych i uznała w konsekwencji, że to wystarczy w celu przeniesienia ciężaru dowodu na strony.

76 Niesłusznie przenosząc ciężar dowodu na spółki SCC i Dimon Inc., Komisja przekształciła tym samym domniemanie iuris tantum w domniemanie iuris et de iure, czyli domniemanie, którego nie można obalić poprzez przedstawienie dowodów przeciwnych.

77 Tym samym ciężar udowodnienia wywierania przez spółkę dominującą decydującego wpływu na swoją spółkę zależną nie ulega odwróceniu, jeżeli spółka zależna znajduje się pod pełną kontrolą. W niniejszym przypadku ciężar ten mógłby zostać przeniesiony na Alliance One wyłącznie wówczas, gdyby Komisja przedstawiła przekonywające poszlaki tego, że spółki Transcatab i Dimon Italia w okresie trwania naruszenia znajdowały się pod decydującym wpływem swoich poszczególnych spółek dominujących.

78 Według skarżącej Komisja, przyjmując domniemanie odpowiedzialności spółek Dimon Inc. i SCC za zachowanie swoich poszczególnych spółek zależnych, naruszyła w rezultacie prawo.

79 Komisja wnosi o oddalenie tej części zarzutu pierwszego.

b) Ocena Sądu

80 Należy przypomnieć, że prawo konkurencji dotyczy działalności przedsiębiorstw (wyrok Trybunału z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 59) oraz że pojęcie przedsiębiorstwa obejmuje każdy podmiot wykonujący działalność gospodarczą, niezależnie od jego statusu prawnego i sposobu jego finansowania (wyroki Trybunału: z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 112; z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-97/08 P Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8237, pkt 54).

81 Z orzecznictwa wynika również, że pojęcie przedsiębiorstwa w tym kontekście należy rozumieć jako oznaczające jednostkę gospodarczą, nawet jeśli z prawnego punktu widzenia jednostka ta składa się z kilku osób fizycznych lub prawnych (wyroki Trybunału: z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie C-217/05 Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, Zb.Orz. s. I-11987, pkt 40; ww. w pkt 80 w sprawie Akro Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 55; wyrok Sądu z dnia 15 września 2005 r. w sprawie T-325/01 DaimlerChrysler przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3319, pkt 85).

82 Jeżeli tego rodzaju podmiot gospodarczy narusza reguły konkurencji, to musi odpowiedzieć za to naruszenie zgodnie z zasadą odpowiedzialności osobistej (zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-49/92 P Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, Rec. s. I-4125, pkt 145; z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie C-280/06 ETI i in., Zb.Orz. s. I-10893, pkt 39; ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in., pkt 56).

83 Naruszenie prawa konkurencji musi być przypisane jednoznacznie podmiotowi prawa, na który będzie można nałożyć grzywny. W celu stosowania i wykonania decyzji Komisji w dziedzinie prawa konkurencji jako adresata należy bowiem określić jednostkę posiadającą osobowość prawną (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 20 kwietnia 1999 r. w sprawach połączonych od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 i T-335/94 Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-931, pkt 978).

84 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że zachowanie spółki zależnej można przypisać spółce dominującej między innymi w przypadku, gdy mimo posiadania odrębnej podmiotowości prawnej spółka zależna nie określa w sposób samodzielny swojego zachowania rynkowego, lecz stosuje zasadniczo instrukcje dawane jej przez spółkę dominującą, w szczególności z uwzględnieniem związków ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych łączących oba te podmioty prawa (zob. ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

85 Bowiem w tego rodzaju sytuacji, gdy spółka dominująca i jej spółka zależna są częścią tej samej jednostki gospodarczej, a zatem tworzą jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu 81 WE, Komisja może skierować decyzję nakładającą grzywny do spółki dominującej bez konieczności ustalania jej bezpośredniego zaangażowania w naruszenie (zob. podobnie ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 59).

86 Z orzecznictwa wynika również, że w tym szczególnym przypadku, gdy spółka dominująca posiada 100% kapitału swej spółki zależnej, która popełniła naruszenie reguł konkurencji, po pierwsze, ta spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na zachowanie tej spółki zależnej, i po drugie, istnieje wzruszalne domniemanie, iż owa spółka dominująca wywiera taki wpływ (zob. ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).

87 W tych okolicznościach wystarczy, że Komisja wykaże, iż cały kapitał spółki zależnej znajduje się w posiadaniu jej spółki dominującej, aby móc domniemywać, że ta ostatnia wywiera decydujący wpływ na politykę handlową swej spółki zależnej. Komisja będzie mogła następnie uznać spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na jej spółkę zależną, chyba że owa spółka dominująca, na której spoczywa ciężar obalenia tego domniemania, przedstawi wystarczające dowody pozwalające wykazać, że jej spółka zależna zachowuje się na rynku w sposób autonomiczny (zob. podobnie ww. w pkt 70 wyrok w sprawie Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, pkt 29; ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 61).

88 Wprawdzie w pkt 28 i 29 ww. w pkt 70 wyroku w sprawie Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji Trybunał wskazał także inne okoliczności poza faktem posiadania 100% kapitału spółki zależnej, takie jak brak zakwestionowania wpływu wywieranego przez spółkę dominującą na politykę handlową jej spółki zależnej i wspólną reprezentację dwóch spółek w trakcie postępowania administracyjnego, jednak wymienione okoliczności zostały przytoczone przez Trybunał jedynie w celu przedstawienia całego szeregu okoliczności, na których Sąd oparł swoje rozumowanie, a nie w celu uzależnienia stosowania domniemania, o którym mowa w pkt 86 powyżej, od przedstawienia dodatkowych wskazówek dotyczących rzeczywistego wywierania wpływu przez spółkę dominującą (zob. ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok Sądu z dnia 8 października 2008 r. w sprawie T-69/04 Schunk i Schunk Kohlenstoff-Technik przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2567, pkt 57).

89 Z zaskarżonej decyzji wynika, że aby móc przypisać spółce dominującej odpowiedzialność za naruszenie popełnione przez jej spółkę zależną, Komisja wyszła z założenia, zgodnie z którym takie przypisanie jest możliwe wówczas, gdy spółka dominująca i jej spółka zależna są częścią tej samej jednostki gospodarczej, a zatem tworzą jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 81 WE (motyw 325 zaskarżonej decyzji).

90 Głównym elementem, na którym Komisja oparła się, aby wykazać, że spółce dominującej można było przypisać noszące znamiona naruszenia zachowanie jej spółki zależnej, jest brak autonomii spółki zależnej w odniesieniu do jej zachowania na rynku. Brak wynika bowiem z faktu wywierania „decydującego wpływu" spółki dominującej na zachowanie swojej spółki zależnej, zaś faktyczne wywieranie tego wpływu można domniemywać zgodnie z orzecznictwem, w przypadku gdy spółka dominująca posiada cały kapitał swojej spółki zależnej (zob. motywy 329, 330 zaskarżonej decyzji).

91 W motywie 331 zaskarżonej decyzji Komisja uznała bowiem, że w niniejszym przypadku spółkom Deltafina, Dimon Italia i Transcatab „brakowało autonomii", ponieważ były w pełni kontrolowane przez swoje poszczególne spółki dominujące.

92 Wbrew temu, co podnosi Alliance One, czyli że w niniejszej sprawie Komisja przekształciła domniemanie iuris tantum w domniemanie iuris et de iure, rozumowanie to nie odchodzi od logiki domniemania wzruszalnego. I tak podobnie jak w przypadku innych wzruszalnych domniemań przyjętych w prawie konkurencji, jeżeli Komisja może zgodnie z prawem przyjąć domniemanie jakiejś okoliczności, istnienie tego domniemania jest ustalone, pod warunkiem że zainteresowane przedsiębiorstwo nie obali domniemania poprzez przedłożenie dowodów przeciwnych (zob. ww. w pkt 82 wyrok Trybunału w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 121, 126; wyrok Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-199/92 P, Hüls przeciwko Komisji, Rec. s. I-4287, pkt 162, 167). Ponieważ domniemanie to jest wzruszalne i może zostać obalone w każdej rozpatrywanej sprawie, nie prowadzi ono do automatycznego

przypisania odpowiedzialności spółce dominującej posiadającej cały kapitał zakładowy swojej spółki zależnej, co byłoby sprzeczne z zasadą odpowiedzialności osobistej, na której opiera się prawo konkurencji.

93 Komisja nie naruszyła zatem zasad dotyczących możliwości przypisania spółce dominującej zachowania jej spółki zależnej, uznając w istocie spółki SCC i Dimon Inc., których następcą prawnym jest Alliance One jako spółka powstała w następstwie ich połączenia, odpowiedzialnymi za naruszenie popełnione przez swoje spółki zależne Transcatab i Dimon Italia.

94 Należy stwierdzić, że wniosku takiego nie mogą podważyć argumenty wysunięte przez Alliance One w odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu dotyczące konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z ww. w pkt 80 wyroku w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji. Zdaniem skarżącej, po pierwsze, w wyroku tym Trybunał dokonał błędnej interpretacji wcześniejszego orzecznictwa, w szczególności ww. w pkt 70 wyroku w sprawie Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, a poza tym orzecznictwo to nie jest w tym względzie jednoznaczne. Po drugie, okoliczności faktyczne sprawy, która zakończyła się wydaniem ww. w pkt 80 wyroku Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, różnią się do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, gdyż w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji w kartelu uczestniczyło kilka spółek zależnych i tym samym wykazanie, że spółka dominująca nie wiedziała o antykonkurencyjnych zachowaniach, było trudniejsze. Tymczasem co się tyczy pierwszego argumentu, wystarczy stwierdzić, że z ww. w pkt 80 wyroku w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji [zobacz podobnie również opinię rzecznika generalnego J. Kokott w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji (wyrok ww. w pkt 80), Zb.Orz. s. I-8241, pkt 60, 61] wynika, że Trybunał nie tylko uwzględnił orzecznictwo, na którym w dużej mierze opiera się argumentacja Alliance One, a w szczególności ww. w pkt 70 wyrok w sprawie Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, lecz również dokonał jednoznacznej wykładni wcześniejszego orzecznictwa (ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 58–62). Co się tyczy drugiego argumentu, wystarczy stwierdzić, że rzekoma różnica między sprawami, w których wydano ww. w pkt 80 wyrok Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, i niniejszą sprawą jest pozbawiona znaczenia, gdyż przesłanką przypisania odpowiedzialności w pierwszej sprawie z pewnością nie była bezpośrednia lub pośrednia wiedza spółki dominującej na

temat działań wprowadzonych w życie przez jedną lub kilka spółek zależnych. Jak w każdym razie słusznie podniosła Komisja, okoliczność ta w ogóle nie została wzięta w tym wyroku pod uwagę.

95 Mając na względzie całość powyższych względów, należy oddalić część pierwszą zarzutu pierwszego jako bezzasadną.

2. *W przedmiocie części drugiej, opartej na nieuwzględnieniu dowodów dostarczonych przez spółki SCC i Dimon Inc. w celu obalenia domniemania*

a) Argumenty stron

96 Alliance One podnosi, że spółki SCC i Dimon Inc., pomimo tego, iż nie miały takiego obowiązku, przedstawiły rozległe i całościowe dowody na to, że ani nie uczestniczyły w kartelu, ani nie wpływały na zachowanie swoich spółek zależnych i wyraźnie wykazały, że w niniejszej sprawie nie występuje żadna z sytuacji, w których orzecznictwo przewidziało sankcje. Okoliczności te dowodzą zatem, że spółki SCC i Dimon Inc. nie wywierały decydującego wpływu na swoje włoskie spółki zależne i nie były w stanie tego robić.

97 Alliance One zarzuca ponadto Komisji, że ta źle zinterpretowała dowody przedłożone przez spółki SCC i Dimon Inc. Skarżąca krytykuje nie tylko poszczególne fragmenty zaskarżonej decyzji, w których Komisja zbadała i odrzuciła te dowody, lecz również dokumenty, na których Komisja się w tym względzie oparła.

98 Według skarżącej odpowiedzi SCC i Dimon Inc. na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów wyraźnie świadczą o tym, że struktura obu grup była bardzo zdecentralizowana, szczególnie w świetle specyfiki włoskiego rynku surowca tytoniowego. Wywieranie decydującego wpływu przez spółkę dominującą byłoby więc nie do pogodzenia z wymogami rynku. Ponadto okoliczność, że obie te grupy w wielu państwach posiadały spółki zależne obecne na lokalnych rynkach tytoniu, z których każdy charakteryzuje się własną specyfiką, sprawia, że wywieranie wpływu handlowego na spółki zależne jest niemożliwe, niezależnie od formy jego wywierania.

99 Ze swojej strony Transcatab i Dimon Italia wyjaśniły, że zawsze były samodzielnymi spółkami na rynku, którego dotyczy naruszenie, i samodzielnie określały swoje polityki handlowe w tej dziedzinie. Co się tyczy sprzedaży przetworzonego tytoniu, Alliance One przypomina, że wobec swoich klientów spółki zależne zawsze występowały jako niezależne podmioty. W tym zakresie skarżąca zwraca uwagę, że sprzedaż przetworzonego tytoniu w obrębie grupy, w okresie między wrześniem 1995 r. i czerwcem 2001 r., stanowiła tylko małą część całkowitej sprzedaży Dimon Italia (między 20 i 30%), zaś większość jej tytoniu była bezpośrednio sprzedawana innym klientom.

100 W swojej replice Alliance One podkreśla ponadto, że wbrew temu, co podnosi Komisja, żadne wcześniejsze orzecznictwo nie nakłada na strony postępowania obowiązku wykazywania specyfiki swojej grupy w celu uzasadnienia autonomiczności spółki zależnej. Ponadto SCC i Dimon Inc. wyraźnie wykazały, że w ich przypadku nie została spełniona żadna z przesłanek wymienionych w orzecznictwie.

101 Ściślej rzecz biorąc, co się tyczy przedłożonych przez SCC dowodów służących wykazaniu całkowitego braku wywierania decydującego wpływu na swoją włoską spółkę zależną Transcatab, Alliance One przypomina, że:

— w skład zarządu Transcatab wchodzili przede wszystkim włoscy księgowi, z których żaden ani wcześniej, ani później nie był w żaden sposób bezpośrednio lub pośrednio związany z SCC; ponadto rola, jaką odgrywała SCC w wyborze jego

członków, ograniczała się do formalnego powoływania osób wskazanych przez dyrektora generalnego Transcatab, który sam był całkowicie niezależny od SCC;

— zgodnie z art. 19 statutu Transcatab jej zarząd posiadał najszersze możliwe uprawnienia w zakresie zarządzania spółką;

— począwszy od dnia 4 sierpnia 1994 r., czyli po przejęciu przez SCC pełnej kontroli nad Transcatab, zachowanie Transcatab w całości było określane przez jej dyrektora generalnego, któremu, jak wynika ze sprawozdania z posiedzenia zarządu Transcatab z tego dnia, przysługiwały wszystkie uprawnienia wymienione w art. 19 statutu w zakresie spraw zwykłego zarządu nad działalnością spółki oraz spraw przekraczających zwykły zarząd; SCC nigdy nie zmieniła tej sytuacji, zaś stanowisko dyrektora generalnego cały czas zajmowała ta sama osoba;

— w rezultacie polityka handlowa Transcatab była w całości określana przez jej dyrektora generalnego, co wynika ze sprawozdań z posiedzeń zarządu, na których co do zasady ograniczał się on do informowania członków zarządu na temat bieżącej sytuacji handlowej spółki, zaś członkowie zarządu tylko formalnie zatwierdzali działania dyrektora ex post facto.

102 Zdaniem skarżącej okoliczności te wystarczą, aby obalić domniemanie Komisji.

103 Alliance One odrzuca następnie argumentację Komisji, zgodnie z którą SCC nie była w stanie wykazać, że dyrektor generalny Transcatab nie był reprezentantem jej interesów; w każdym razie pozostałym członkom zarządu Transcatab przysługiwały uprawnienia wykonawcze, zaś SCC nie wykazała, że ci członkowie zostali wskazani przez dyrektora generalnego, a nie zostali powołani przez nią.

104 Po pierwsze, co się tyczy niezależności dyrektora generalnego, Alliance One powtarza, iż wykazała, że nie istniały żadne związki między dyrektorem, który został powołany na długo przed przejęciem spółki zależnej przez SCC, i SCC. W każdym razie to do Komisji należało wykazanie, że kierownictwo Transcatab zostało powołane przez SCC, zanim spółka ta przejęła pełną kontrolę nad Transcatab.

105 Po drugie, co się tyczy uprawnień wykonawczych pozostałych członków zarządu, w pierwszej kolejności skarżąca przypomina, że delegowanie na dyrektora generalnego uprawnień w sprawach zwykłego zarządu nad działalnością spółki oraz sprawach przekraczających zwykły zarząd nie zostało zakwestionowane przez Komisję. W drugiej kolejności skarżąca odrzuca rzekome szczegółowe dowody, z których miało wynikać, że pozostali członkowie zarządu, przykładowo pan S. M., zajmowali stanowiska kierownicze, i nie uznaje je za istotne, gdyż z jednej strony dowody te nie wskazują na to, że w spółce Transcatab kierowanie jej działalnością było podzielone, oraz z drugiej strony nie wskazują na to, że członkowie zarządu ingerowali w określanie jej polityki zakupowej. W każdym razie Komisja nie mogła skutecznie skorzystać z tych dokumentów ze względu na to, że pochodziły one z okresu sprzed początku spornego kartelu.

106 Z przykładowego sprawozdania z posiedzenia zarządu dołączonego przez Alliance One do akt sprawy wynika ponadto, że dyrektor generalny informował pozostałych członków zarządu o sytuacji handlowej spółki oraz że wszystkie jego decyzje były przez nich zatwierdzane ex post facto. Nie istnieje natomiast dowód potwierdzający jakiegokolwiek angażowanie się członków zarządu w politykę handlową spółki.

107 Po trzecie, Alliance One podnosi, że kwestia tego, czy członkowie zarządu Transcatab byli powoływani przez SCC, jest pozbawiona znaczenia, gdyż nawet jeżeli jacyś członkowie zarządu zostali powołani przez SCC, nie dysponowali oni żadnymi uprawnieniami do kierowania działalnością Transcatab.

108 Ponadto z pewnych dokumentów dołączonych do akt sprawy wynika, że akcjonariusze ograniczali się jedynie w swoich działaniach do zatwierdzania sprawozdań rocznych. Żadne dowody nie potwierdzają też, że dyrektor generalny konsultował z pozostałymi członkami zarządu ani tym bardziej ze spółką dominującą politykę zakupową Transcatab. Istnienie pewnych kontaktów, które były konieczne, lecz całkowicie niezwiązane z zarządzaniem lokalną działalnością, nie może stanowić poszlaki potwierdzającej wywieranie przez spółkę dominującą wpływu na swoją spółkę zależną.

109 Co się natomiast tyczy dowodów przedłożonych przez Dimon Inc., by wykazać, że spółka ta nie wywierała jakiegokolwiek decydującego wpływu na swoją spółkę zależną Dimon Italia, Alliance One przypomina, że:

— w skład zarządu Dimon Italia wchodzili eksperci znający się na włoskim rynku surowca tytoniowego, zaś Dimon Inc. nie powołała po przejęciu kontroli nad Dimon Italia żadnych członków jej zarządu, z wyjątkiem dwóch osób, które wykonywały zadania związane z finansowymi aspektami jej działalności, oraz pana V. R. (powołanego w 1998 r.), który był członkiem ścisłego kierownictwa spółki Reditab Srl, spółki, w której połowę udziałów posiadała jego rodzina, zaś drugą połowę spółka Dibrell Brothers Inc., która pod koniec 1995 r. została przejęta przez Dimon Inc.; Dimon Inc. powierzyła kontrolę nad Dimon Italia osobom świetnie znającym lokalny rynek;

— dyrektorzy ds. zakupów, a konkretnie panowie V. i F. R. (członkowie rodziny R.) oraz pan. B. (były dyrektor Dibrell Italia), całkowicie samodzielnie określali strategię zakupową Dimon Italia, nawet po przejęciu kontroli nad tą spółką przez Dimon Inc.;

— między z jednej strony kierownictwem i zespołem zakupowym Dimon Italia a z drugiej strony kierownictwem Dimon Inc. lub jakiejkolwiek innej spółki grupy Dimon nie zachodziło żadne nakładanie się stanowisk ani też żaden z członków zarządu nigdy nie był członkiem zarządu żadnej ze spółek grupy, nie zajmował stanowisk kierowniczych ani jakichkolwiek innych stanowisk w obrębie tych spółek.

110 W swojej replice Alliance One odrzuca jako pozbawiony uzasadnienia argument Komisji, zgodnie z którym Alliance One nie zakwestionowała tego, że Dimon Inc. powoływała członków zarządu Dimon Italia po przejęciu nad nią wyłącznej kontroli.

111 W tym względzie, po pierwsze, skarżąca zarzuca Komisji, iż ta nie wskazała, że w momencie przejęcia Dimon Italia (wówczas Reditab) przez Dimon Inc. trzech członków zarządu Reditab zostało pozostawionych na swoich stanowiskach, zaś przed dniem 1 stycznia 1996 r. nie został powołany żaden nowy członek zarządu Dimon Italia. Dopiero później, gdy liczba członków zarządu wzrosła z trzech do pięciu, Dimon Inc. powołała pana V. R., byłego dyrektora Reditab i członka rodziny założycielskiej spółki oraz pana. N., specjalistę od spraw zakupów, który nigdy wcześniej nie miał żadnych związków z grupą Dimon.

112 W następstwie pełnego przejęcia kontroli nad Dimon Italia, Dimon Inc. powołała jedynie dwóch specjalistów od spraw finansów: panów W. M., później zastąpionego przez pana C., który nie angażował w politykę zakupową spółki zależnej i nie wchodził w skład zarządu żadnej innej spółki grupy Dimon, oraz w 1998 r. pana F. R., który był już wcześniej związany ze spółką, zanim doszło do jej przejęcia przez Dimon Inc.

113 Tymczasem wbrew temu, co twierdzi Komisja, pan W. M. był pracownikiem spółki Dimon International Services Ltd, spółki siostrzanej Dimon Italia, i w żaden sposób nie był powiązany ze spółką Dimon International ani nie wykonywał uprawnień kierowniczych w obrębie spółki Dimon Italia. W konsekwencji powołanie pana W. M. nie może być dowodem na to, że Dimon Inc. „sprawowała" kontrolę nad polityką handlową Dimon Italia.

114 Po drugie, Alliance One kwestionuje tezę Komisji, zgodnie z którą wystarczy wykazać, że spółka dominująca powołała jednego tylko członka zarządu, aby udowodnić, że spółka faktycznie wywierała wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej. Zgodnie z orzecznictwem jedynym właściwym rozwiązaniem byłoby wykazanie, że powołana osoba była uprawniona do kierowania działaniami spółki zależnej oraz że równocześnie pełniła funkcję członka zarządu innych spółek grupy, co nie miało miejsca w przypadku osób powołanych przez Dimon Inc.

115 Po trzecie, Alliance One przypomina rolę rodziny R. Wbrew temu, co podnosi Komisja, pan V. R. jako członek tej rodziny, która wcześniej posiadała spółkę Reditab, w momencie przejęcia tej spółki przez Dimon Inc. kierował bowiem jej działalnością, a po jej przejęciu nadal to robił, najpierw jako dyrektor ds. zakupów, a następnie jako członek zarządu.

116 Po czwarte, Alliance One przypomina, że przed przejęciem spółki przez Dimon Inc. pan B. był członkiem jej zarządu oraz że nie ma żadnych dowodów, wskazujących na istnienie związków między nim i Dimon Inc. Okoliczność, że pan. B. nie był, jak twierdzi Komisja, zaangażowany w działania kartelu, w żaden sposób nie mówi nic o ewentualnych powiązaniach ze spółką dominującą oraz nie stanowi dowodu na to, że spółka dominująca była zaangażowana w antykonurencyjne praktyki lub o nich wiedziała.

117 Po piąte, skarżąca zarzuca Komisji, że ta nie uwzględniła braku nakładania się stanowisk w kierownictwie Dimon Italia i jej zespole ds. zakupów ze stanowiskami kierowniczymi Dimon Inc. lub jakiejkolwiek innej spółki grupy Dimon.

118 Co się wreszcie tyczy wskazanych w zaskarżonej decyzji dokumentów dotyczących rzekomego istnienia kanałów komunikacyjnych między Dimon Italia i pozostałą

częścią grupy Dimon, Alliance One podnosi najpierw, że dokumenty te nie wystarczają, by przypisać Dimon Inc. odpowiedzialność za zachowanie swojej spółki zależnej, gdyż nie odnoszą się do polityki handlowej Dimon Italia.

119 Ściślej rzecz biorąc, Alliance One podnosi, że dokumenty związane ze spotkaniem APTI mają bardzo ogólny charakter i nie obrazują polityki handlowej Dimon Italia. Korespondencja elektroniczna wysłana przez pana C. do pana S. w dniu 12 lutego 2002 r. wskazuje jedynie na to, że Dimon Italia działała na krajowym rynku surowca tytoniowego jako samodzielny podmiot. Co się tyczy korespondencji elektronicznej między panem B. a panem S. z dnia 10 maja 2001 r., Alliance One kwestionuje interpretację, jaka została dokonana przez Komisję w odpowiedzi na skargę, a konkretnie to, że korespondencja ta rzekomo stanowi dowód na to, że Dimon Inc. wiedziała o kartelu, gdyż byłby to nowy zarzut, który tym samym byłby niedopuszczalny. Ponadto dokument ten nie wyjaśnia i w żaden sposób nie potwierdza twierdzenia Komisji, zgodnie z którym pan S. wiedział o kartelu. Twierdzenie to jest ponadto całkowicie nieuzasadnione, gdyż z tego dokumentu wynika, że dotyczy on sprzedaży przetworzonego tytoniu, nie zaś zakupu surowca tytoniowego, a głównym celem spotkania, które zostało w nim zaproponowane, było omówienie spraw związanych z jednym z klientów zajmujących się wytwarzaniem tytoniu. Co się tyczy dokumentów, których celem jest poparcie twierdzenia Komisji, zgodnie z którym Dimon Italia okresowo sporządzała dla pozostałych spółek grupy Dimon sprawozdania na temat zbiorów, Alliance One kwestionuje wniosek, który na tej podstawie wyciąga Komisja, gdyż wniosek ten opiera się na domniemaniu, które nie zostało poparte żadnymi dowodami. Ponadto dokumenty te nie pozwalają na poparcie wniosku, że Dimon Italia znajdowała się pod wpływem Dimon Inc. w zakresie określania swojej polityki zakupowej, gdyż dotyczą one innego rynku, a konkretnie rynku sprzedaży przetworzonego tytoniu oraz wynikają z nich jedynie informacje na temat sprzedaży i ogólnej sytuacji gospodarczej we Włoszech, bez żadnego odwołania do dostawców, cen ani porozumień z konkurentami. Ściślej rzecz biorąc, dokumenty te w ogóle nie wspominają o polityce Dimon Italia w zakresie zakupu surowca tytoniowego. Alliance One zwraca uwagę, że pomimo tego, iż w zaskarżonej decyzji Komisja powołuje się na dokumenty o numerach 2892–2893 na potwierdzenie komunikowania się spółki dominującej ze swoją spółką zależną, w swojej odpowiedzi na skargę Komisja wspomina również, po raz pierwszy, o dokumentach o numerach 2894–2902. Ze względu na to, że dokumenty te zostały przedstawione w kontekście ewentualnego połączenia się Dimon Italia z Transcatab, nie mogą stanowić dowodu na to, że Dimon Inc. angażowała się w „zarządzanie" Dimon Italia oraz że jej polityka handlowa była określana na szczeblu grupy. Co się tyczy korespondencji elektronicznej zawierającej ocenę przez

Dimon Inc. działalności Dimon Italia oraz dołączonego do niej sprawozdania pana N., w rzeczywistości chodzi tu wyłącznie o „końcowe sprawozdanie" prezesa sporządzone przy okazji zakończenia sprawowania przez niego swojej funkcji, w którym opisano ogólną sytuację Dimon Italia. Co się wreszcie tyczy korespondencji elektronicznej między panem B. a panem S. dotyczącej corocznego posiedzenia zarządu, Alliance One podnosi, że opisana została w niej globalna wizja sytuacji spółki, o której była mowa na corocznym posiedzeniu zarządu, co w żaden sposób nie potwierdza, że Dimon Inc. co do zasady otrzymywała „szczegółowe informacje" ze strony Dimon Italia.

120 Alliance One kwestionuje wreszcie wnioski Komisji oparte na dwóch nowych dokumentach dołączonych do odpowiedzi na skargę, a konkretnie że pan S. był „wysokim rangą dyrektorem stojącym na samym szczycie grupy spółek Dimon", zaś Alliance One starała się pomniejszyć jego rolę. Zdaniem skarżącej dokumenty te w żaden sposób nie potwierdzają, że pan S. zajmował się koordynacją sprzedaży przetworzonego tytoniu w Europie.

121 W każdym razie z dokumentów tych wynika, że Dimon Italia samodzielnie określała swoją politykę handlową, a wszystkie informacje, które wymieniała z grupą, miały charakter ogólny i dotyczyły co najwyżej ogólnych kwestii niemających związku z jej polityką handlową.

122 Alliance One uważa na koniec, iż wykazała, że dokumenty, na których Komisja się oparła w celu potwierdzenia odpowiedzialności SCC i Dimon Inc. nie wskazują na to, że te dwie spółki były w stanie wpływać lub że wpływały na zachowanie, odpowiednio, Transcatab i Dimon Italia. Dokumenty te nie potwierdzają nawet wniosku, zgodnie z którym między tymi spółkami istniały bezpośrednie kanały komunikacyjne.

123 Zdaniem skarżącej dokumenty, do których odsyła Komisja, mają charakter ogólny i nie potwierdzają tego, że spółki dominujące wiedziały o istnieniu rozpatrywanego kartelu. Komisja nie znalazła w istocie żadnych dokumentów, które wskazywałyby na to, że SCC lub Dimon Inc. udzielały instrukcji swoim włoskim spółkom zależnym lub domagały się przedstawiania im informacji na temat polityki zakupowej tych spółek, ani tym bardziej że takie informacje otrzymywały.

124 Komisja wnosi o oddalenie tej części zarzutu pierwszego.

b) Ocena Sądu

125 Na samym początku należy zauważyć, że jak przypomniano w pkt 86 i 87 powyżej, w sytuacji gdy cały kapitał spółki zależnej znajduje się w posiadaniu jej spółki dominującej, Komisja może domniemywać, że spółka dominująca wywiera decydujący wpływ na zachowanie tej spółki zależnej bez konieczności przedstawiania dodatkowych dowodów potwierdzających to, że spółka dominująca faktycznie wywierała taki wpływ lub wiedziała o naruszeniu lub uczestnictwie tej spółki zależnej w tym naruszeniu. Chodzi tu o wzruszalne domniemanie, które można obalić przy pomocy dowodu przeciwnego. W rezultacie to na spółce dominującej, uznanej przez Komisję za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na jej spółkę zależną, spoczywa ciężar obalenia tego dowodu przy pomocy dowodów mogących potwierdzić, że jej spółka zależna samodzielnie określa kierunki swojego postępowania na rynku oraz że te dwie spółki nie stanowią tym samym jednego podmiotu gospodarczego. Wobec braku takiego dowodu sprawowanie kontroli należy uznać za potwierdzone z racji tego, że domniemanie oparte na posiadaniu całego kapitału nie zostało obalone (zob. podobnie ww. w pkt 80 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 60-62 i przywołane tam orzecznictwo; wyrok Sądu z dnia 30 września 2009 r. w sprawie T-175/05 Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 93).

126 W celu zbadania zaś, czy spółka zależna określa swe zachowanie na rynku w sposób autonomiczny, należy uwzględnić wszystkie istotne okoliczności dotyczące związków gospodarczych, organizacyjnych i prawnych wiążących tę spółkę zależną ze spółką dominującą, które mogą różnić się w zależności od cech charakterystycznych poszczególnych przypadków (zob. podobnie ww. w pkt 80 wyrok Trybunału z dnia 10 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 74; wyrok Trybunału z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie C-407/08 Knauf Gips przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-6375, pkt 100).

127 W niniejszej sprawie należy zatem zbadać, czy Komisja popełniła błąd w ocenie, uznając, iż argumenty i dowody przedstawione w celu wykazania samodzielności Transcatab i Dimon Italia w zakresie realizowania swojej polityki handlowej nie pozwoliły potwierdzić, że wspomniane spółki zależne zachowywały się w sposób autonomiczny względem swoich spółek dominujących oraz że nie tworzyły wraz z nimi jednego podmiotu gospodarczego.

128 Komisja poświęciła motywy 335–346 zaskarżonej decyzji analizie argumentów i dowodów przedstawionych przez SCC i Dimon Inc. w swoich odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w celu potwierdzenia, że nie wywierały one decydującego wpływu na politykę handlową swoich spółek zależnych. W szczególności w motywach 335–340, Komisja zbadała i odrzuciła ogólne argumenty, które spółki SCC i Dimon Inc. opierają na okoliczności, że lokalne kierownictwo ich spółek zależnych było w pełni samodzielne. Następnie w motywach 341–346 zaskarżonej decyzji Komisja przeanalizowała i odrzuciła bardziej konkretne argumenty spółek SCC i Dimon Inc. mające na celu obalenie tego domniemania.

W przedmiocie okoliczności o charakterze ogólnym powołanych w celu obalenia domniemania

129 Alliance One podnosi przede wszystkim, że struktura grup SCC i Dimon Inc. była bardzo zdecentralizowana i obejmowała całkowicie niezależne lokalne kierownictwa,

którym powierzano prowadzenie wszystkich działań ze względu na charakterystyczne cechy rynków surowca tytoniowego w każdym państwie członkowskim. Producenci tytoniu muszą bowiem nawiązywać osobiste relacje ze swoimi klientami, czyli przetwórcami, co de facto oznacza, że wywieranie decydującego wpływu przez spółkę dominującą byłoby sprzeczne z wymogami rynku.

130 Tymczasem jak słusznie zauważyła Komisja w motywie 338 zaskarżonej decyzji, okoliczność, iż spółka zależna ma własne kierownictwo lokalne oraz dysponuje własnymi zasobami, sama w sobie nie potwierdza, że określa swoje zachowanie na rynku w sposób niezależny od swojej spółki dominującej. Powierzanie zarządzania bieżącą działalnością lokalnemu kierownictwu spółki w pełni zależnej jest bowiem częstą praktyką i z tego powodu nie pozwala potwierdzić, że spółki zależne są faktycznie samodzielne. Podobnie rzecz ma się odnośnie do argumentu, że SCC i Dimon Inc. prowadzą działalność w kilkudziesięciu państwach.

131 Trzeba ponadto zauważyć, jak to czyni Komisja, że SCC i Dimon Inc. stały na czele grup zintegrowanych pionowo, w których spółki zależne koncentrowały się na kupowaniu surowca tytoniowego, zaś spółki dominujące zajmowały się sprzedażą przetworzonego tytoniu, co zresztą potwierdza, że Dimon Italia i Transcatab tworzyły wraz ze swoimi poszczególnymi spółkami dominującymi jeden podmiot gospodarczy (zob. podobnie i analogicznie wyrok Sądu z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie T-11/89 Shell przeciwko Komisji, Rec. s. II-757, pkt 312). W tym względzie z okoliczności, że spółki dominujące działały na odrębnych rynkach i nie łączyły ich więzy dostawcy i odbiorcy, nie można wyciągnąć żadnego wniosku. Podział zadań między spółkami zależnymi i ich spółkami dominującymi jest normalną praktyką w ramach grup zintegrowanych pionowo i nie pozwala na obalenie domniemania, zgodnie z którym SCC i Dimon Inc. rzeczywiście wywierały decydujący wpływ na zachowanie, odpowiednio, Transcatab i Dimon Italia. Co się ponadto tyczy argumentu, zgodnie z którym Dimon Italia nie sprzedawała całej swojej produkcji innym spółkom grupy Dimon, wystarczy zauważyć, iż z tabeli znajdującej się w replice wynika, że w latach 1995–2000 20–30% jej sprzedaży miało miejsce w obrębie grupy, co nie pozwala na podważenie zawartego

w motywie 340 zaskarżonej decyzji twierdzenia Komisji, że rozpatrywane grupy „często kupują i sprzedają tytoń kupiony przez jej włoskie spółki zależne".

132 Co się tyczy argumentu, zgodnie z którym z żadnego orzecznictwa nie wynika obowiązek wykazania przez strony specyfiki swojej grupy na uzasadnienie autonomiczności spółki zależnej, wystarczy stwierdzić z jednej strony, że orzecznictwo, na które powołuje się Alliance One, w całości dotyczy przypadków, w których spółka dominująca została uznana za odpowiedzialną, nie zaś przypadków, w których domniemanie zostało obalone. Z drugiej strony chociaż w motywie 339 zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że SCC i Dimon Inc. nie przedstawiły dowodu na potwierdzenie specyfiki swojej grupy, prawdą również jest, że Komisja w ogóle nie wymagała przedstawienia takiego dowodu. Komisja stwierdziła tylko, zbadawszy ogólne argumenty SCC i Dimon Inc., iż z dowodów przedłożonych przez spółki nie wynikało, że ich grupa znajdowała się w szczególnej sytuacji, czyli takiej, która odbiega od sytuacji mającej miejsce zazwyczaj – ze względu na to, że podstawą domniemania jest rozumowanie oparte na ogólnym doświadczeniu – co pozwoliłoby uznać, że działania włoskich spółek zależnych były niezależne od ich spółek dominujących. Z tego punktu widzenia charakterystyczne cechy włoskiego rynku surowca tytoniowego nie pozwalają jako takie stwierdzić istnienia takiej specyfiki.

W przedmiocie szczególnych okoliczności powołanych w celu obalenia domniemania

133 Alliance One podnosi też konkretne argumenty dotyczące z jednej strony związków między SCC i Transcatab i z drugiej strony związków między Dimon Inc. i Dimon Italia, które jej zdaniem potwierdzają, że ani SCC, ani Dimon Inc. nie wywierały decydującego wpływu na swoje włoskie spółki zależne.

— W przedmiocie powiązań między SCC i Transcatab

134 W pierwszej kolejności Alliance One zwraca uwagę, że w skład zarządu Transcatab wchodzili przede wszystkim włoscy księgowi, którzy w żaden sposób nie byli bezpośrednio powiązani z SCC i którzy w swoich działaniach ograniczali się do formalnego powoływania osób wskazanych przez dyrektora generalnego Transcatab, który sam również był niezależny od SCC.

135 W drugiej kolejności skarżąca podkreśla, że począwszy od dnia 4 sierpnia 1994 r., czyli przed samym przejęciem całkowitej kontroli nad Transcatab przez SCC, polityka handlowa, a ogólnie mówiąc „zachowanie" Transcatab, było określane przez jego dyrektora generalnego (presidente del consiglio di amministrazione e amministratore delegato), któremu zarząd tej spółki powierzył wykonywanie wszystkich uprawnień przysługujących mu w myśl art. 19 statutu spółki. Według Alliance One okoliczność, że dyrektor generalny w okresie trwania naruszenia zajmował stanowisko, na które został powołany już przed przejęciem Transcatab przez SCC, świadczy o tym przede wszystkim ze względu na szerokie uprawnienia, którymi dysponował, że SCC nigdy nie wpływała na zachowanie swojej włoskiej spółki zależnej.

136 Należy uznać, że argument ten odpowiadający prawie dosłownie argumentowi podniesionym przez SCC w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów został zbadany przez Komisję w szczególności w motywach 341 i 342 zaskarżonej decyzji. Komisja stwierdziła w nich, że z jednej strony SCC wraz ze swoim włoskim partnerem kontrolowała Transcatab jeszcze zanim przejęła cały kapitał tej spółki, w związku z czym faktu, że w następstwie przejęcia nad nią kontroli w ogóle nie zmieniła jej kierownictwa, nie można uznać za dowód na to, że SCC w żaden sposób nie wywierała wpływu na swoją spółkę zależną, po tym jak została jej wyłącznym właścicielem. Z drugiej strony Komisja podnosi, że powierzenie uprawnień kierowniczych dyrektorowi generalnemu Transcatab, co do którego wobec braku przeciwnych dowodów zasadniczo można zakładać, że został powołany przez SCC, nie stało na

przeszkodzie zajmowaniu przez pozostałych członków zarządu stanowisk kierowniczych i wykonywaniu przez nich funkcji kierowniczych.

137 Tymczasem należy zauważyć, że Komisja wobec braku wyjaśnień ze strony SCC słusznie uznała, iż okoliczność, że SCC, która w momencie przejęcia wszystkich udziałów w pełni dysponowała uprawnieniami do częściowej lub całkowitej zmiany zarządu, nie podjęła żadnych kroków w tym kierunku, ma istotny charakter. Wynika stąd, że pozostawienie na swoich stanowiskach członków zarządu, a w szczególności pana J., można przypisać wyłącznie decyzji SCC jako wyłącznemu akcjonariuszowi Transcatab. Ponadto ani pochodzenie, ani tożsamość członków zarządu nie mają żadnego znaczenia w celu oceny ewentualnego istnienia jednostki gospodarczej złożonej z SCC i Transcatab.

138 To, że jedna osoba, a konkretnie dyrektor generalny, dysponuje istotnymi uprawnieniami, które zostały jej powierzone przez zarząd, może przecież świadczyć również o chęci uproszczenia przez spółkę dominującą swojej kontroli nad spółką zależną właśnie poprzez ograniczenie roli zarządu do działań drugoplanowych, skupiając wszystkie uprawnienia w rękach „zaufanego człowieka". Trudno sobie wyobrazić, by przedsiębiorstwo międzynarodowe powierzyło wszystkie uprawnienia spółki zależnej prowadzącej działalność na rynku krajowym, jak w przypadku Transcatab – innymi słowy godziło się na, jak zdaje się sugerować Alliance One, przekazanie uprawnień, które istniały jeszcze przed przejęciem pełnej kontroli – osobie fizycznej, która, działając w pełni samodzielnie i rzekomo nie będąc powołaną przez jedynego akcjonariusza, następnie sama wskazuje członków zarządu, pozbawiając wszystkich innych osób wszelkiego wpływu na zarządzanie spółką, i która, gdyby zaakceptować tezę Alliance One, de facto nie odpowiadałaby przed nikim za swoje działania.

139 W związku z tym mając również na uwadze okoliczność, że powierzenie uprawnień dyrektorowi generalnemu spółki zależnej nie jest niczym szczególnym, tego rodzaju argument nie pozwala obalić domniemania kontroli wywieranej przez spółkę dominującą na Transcatab.

140 Ponadto Komisja przy ocenie pewnych dowodów przedłożonych przez SCC w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów słusznie wzięła pod uwagę w celu sprawdzenia wiarygodności twierdzeń SCC dokumenty takie jak te, które zostały wspomniane w motywie 342 zaskarżonej decyzji, wskazujące, że przynajmniej jeden inny członek zarządu, pan S. M., był wiceprezesem wykonawczym spółki, podczas gdy pan J. był jej dyrektorem generalnym, organizował cotygodniowe spotkania z kierownikami wszystkich działów spółki w celu omówienia jej polityki oraz wydawał polecenia dotyczące znacznej ilości kwestii. Zarzut Alliance One, że dokumenty pochodzą sprzed okresu naruszenia, nie może być skuteczny. Należy bowiem uznać, że Komisja posłużyła się tymi dokumentami w celu oceny wiarygodności tezy podniesionej przez SCC w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów i powtórzonej przez Alliance One w swoich pismach, zgodnie z którą przekazanie uprawnień dyrektorowi generalnemu skutkowało pozbawieniem wszystkich innych osób jakiegokolwiek wpływu na zarządzanie spółką. Ponieważ dokumenty te potwierdzają, że już po przekazaniu panu J. jego uprawnień inny członek zarządu Transcatab, w rozpatrywanym przypadku pan S. M., odgrywał istotną rolę w zarządzaniu polityką handlową tej spółki, to fakt, że dotyczyło to okresu sprzed naruszenia, pozostaje bez znaczenia.

— W przedmiocie powiązań między Dimon Inc. i Dimon Italia

141 Co się tyczy powiązań między Dimon Inc. i Dimon Italia, Alliance One podnosi z jednej strony, że po przejęciu przez Dimon Inc. kontroli nad swoją włoską spółką zależną Dimon Inc. nie powołała żadnych członków jej zarządu z wyjątkiem dwóch osób, które co do zasady wykonywały zadania związane z finansowymi aspektami działalności tej spółki oraz w żaden sposób nie angażowały się w jej politykę zakupową. Skarżąca twierdzi z drugiej strony, że żadna z osób, które pełniły funkcje kierownicze i wchodziły w skład zespołów ds. zakupów czy zarządu Dimon Italia, nie pełniły żadnych funkcji kierowniczych ani nie wchodziły w skład zarządu Dimon Inc. bądź jakiejkolwiek innej spółki grupy Dimon. Skarżąca podkreśla wreszcie, że żaden centralny zespół Dimon Inc. nie określał strategii zakupowych spółek zależnych. Wszystkie te

okoliczności mają potwierdzać, że skarżąca w żaden sposób nie wywierała decydującego wpływu na swoją włoską spółkę zależną.

142 Tymczasem Komisja słusznie zarzuciła też Dimon Inc. w motywie 341 zaskarżonej decyzji, że spółka ta sprawowała kontrolę nad Dimon Italia jeszcze przed pełnym przejęciem jej kapitału. Okoliczność, że Dimon Inc. nie wprowadziła zmian w kierownictwie Dimon Italia w następstwie przejęcia nad nią kontroli, nie może stanowić dowodu na to, że Dimon Inc. w żaden sposób nie wywierała wpływu na kierownictwo swojej włoskiej spółki zależnej po tym, jak stała się jej pełnym właścicielem.

143 W tym samym motywie 341 in fine zaskarżonej decyzji Komisja podnosi również, że „z odpowiedzi [Dimon Inc.] na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów wynika ponadto, że po 1995 r. w skład zarządu wchodzili wyłącznie przedstawiciele grupy Dimon oraz że jeden z nich [pan B.] zajmował się wyłącznie zarządzaniem bieżącą działalnością przedsiębiorstwa". Z akt sprawy wynika ponadto, że nawet po powołaniu pana F. R. w skład zarządu Dimon Italia, pan B. był zaangażowany we wszystkie aspekty zarządzania spółką, w tym realizowanie umów zakupu surowca tytoniowego.

144 Jak tymczasem podkreśla Komisja w swojej odpowiedzi na skargę, stwierdzenie to samo w sobie wystarczy, by potwierdzić, nawet bez odwołania się od rozpatrywanego domniemania, że Dimon Inc. sprawowała kontrolę nad Dimon Italia. Alliance One zdaje się zresztą nie kwestionować, jak to czyni Dimon Inc. w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, że członkowie zarządu Dimon Italia zostali powołani przez Dimon Inc. po przejęciu przez nią pełnej kontroli nad tą spółką.

145 Co się tyczy argumentu opartego na pochodzeniu członków zarządu i ich znajomości lokalnego rynku, należy odesłać do ustaleń znajdujących się w pkt 130 powyżej. Konkretnie rzecz biorąc, twierdzenie, zgodnie z którym „wszystkie zadania i obowiązki

związane z zakupem surowca tytoniowego we Włoszech zostały powierzone lokalnemu kierownictwu Dimon Italia", jest pozbawione znaczenia. Zakładając nawet, że tak w istocie było, okoliczność podnoszona przez Alliance One w żaden sposób nie oznacza, że Dimon Inc. nie była w stanie wywiera, albo że faktycznie nie wywierała decydującego wpływu na zachowanie handlowe Dimon Italia, w szczególności w zakresie działalności tej spółki innej niż nabywanie surowca tytoniowego na rynku we Włoszech. Podobnie rzecz ma się w przypadku argumentu, zgodnie z którym osoby zajmujące stanowiska kierownicze i wchodzące w skład zespołów ds. zakupów Dimon Italia nie zajmowały stanowisk kierowniczych w Dimon Inc. ani w żadnej innej spółce grupy.

W przedmiocie okoliczności rzekomo wykorzystanych przez Komisję w celu potwierdzenia braku autonomii Transcatab i Dimon Italia

146 Alliance One kwestionuje motywy 343–346 zaskarżonej decyzji i uważa, że dokumenty, na które powołała się Komisja w niniejszym przypadku, są pozbawione znaczenia.

147 Skarżąca wywodzi z nich wniosek, że z jednej strony dokumenty te nie potwierdzają, iż spółki dominujące mogły wpływać lub wpływały na zachowanie Transcatab i Dimon Italia, oraz z drugiej strony dokumenty te mają charakter ogólny i nie potwierdzają, że spółki dominujące wiedziały o rozpatrywanym kartelu.

148 Tymczasem jak już wskazano w pkt 125 powyżej, Komisja może domniemywać, że spółka dominująca faktycznie wywiera decydujący wpływ na zachowanie spółki w pełni zależnej bez konieczności przedstawiania dodatkowych dowodów potwierdzających, że spółka dominująca faktycznie wywierała taki wpływ lub wiedziała o naruszeniu lub uczestnictwie tej spółki zależnej w tym naruszeniu.

149 Wbrew temu, co podnosi Alliance One, na dokumenty wymienione we wspomnianych motywach zaskarżonej decyzji nie powołano się ani w celu potwierdzenia, że spółki dominujące mogły wywierać, a w praktyce wywierały, wpływ na zachowanie swoich włoskich spółek zależnych, ani tym bardziej w celu potwierdzenia, że spółki dominujące wiedziały o rozpatrywanym kartelu. Przeciwnie, Komisja posłużyła się niektórymi dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy, aby ustalić poziom wiarygodności dowodów i argumentów przedstawionych przez SCC i Dimon Inc. w ich odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w celu obalenia dowodu wywierania przez nie decydującego wpływu na swoje poszczególne spółki zależne.

150 W związku z tym należy zauważyć, że Komisja nie popełniła błędu, powołując w tych motywach dowody mające na celu wykazanie istnienia „kanałów komunikacyjnych" między spółkami dominującymi i spółkami zależnymi.

151 Z akt sprawy wynika bowiem, że istnienie takich kanałów komunikacji potwierdza szereg okoliczności.

152 Co się tyczy w pierwszej kolejności istnienia kanałów komunikacyjnych między Transcatab i SCC, Komisja słusznie odwołała się w motywie 344 i w przypisie 281 zaskarżonej decyzji do znalezionych w biurze pana J. dokumentów wskazujących na to, że działania Transcatab były uznawane za działania SCTC z racji tego, iż Transcatab była w nich opisywana albo jako należąca do grupy SCC, albo jako spółka SCTC, i że były one analizowane w ramach działalności grupy obejmującej sprzedaż dokonywaną przez grupę SCC na rzecz producentów papierosów. W tym względzie okoliczność, że dokumenty te nie zostały wymienione w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, nie ma żadnego znaczenia, gdyż celem tych dokumentów było jedynie zakwestionowanie argumentu, zgodnie z którym między spółką zależną i spółką dominującą nie istniały kanały komunikacyjne. Co się tyczy argumentu Alliance One, zgodnie z którym informacje zawarte w tych dokumentach miały zostać wykorzystywane przez SCC do konsolidacji wyników Transcatab, wystarczy stwierdzić, jak to

czyni Komisja, że omawiane dokumenty nie są dokumentami księgowymi przeznaczonymi do sporządzania rocznych sprawozdań grupy, lecz dokumentami dotyczącymi działalności handlowej, i z pewnością nie służyły SCC do konsolidacji wyników Transcatab.

153 Co się tyczy w drugiej kolejności istnienia kanałów komunikacyjnych między spółkami Dimon Italia a Dimon Inc., również w tym przypadku Komisja słusznie odwołała się w motywie 345 oraz przypisach 282 i 283 zaskarżonej decyzji do okresowych sprawozdań o zbiorach zawierających informacje na temat wyników osiągniętych przez Dimon Italia we Włoszech, których adresatami były spółki grupy Dimon dokonujące zakupów od Dimon Italia, jak również do innych dokumentów wskazujących na bezpośrednie angażowanie się kierownictwa Dimon International i innych spółek grupy Dimon w działalność Dimon Italia.

154 Po pierwsze, co się tyczy „sprawozdań o zbiorach" z jednej strony oraz „profilu Włoch" sporządzonego przez Dimon w styczniu 2000 r. z drugiej (zob. przypis 282 zaskarżonej decyzji), należy zauważyć, że Komisja słusznie uznała, że skoro zakupy w rzeczywistości dokonywane są w obrębie grupy (motyw 340 zaskarżonej decyzji), dokumenty te zostały sporządzone dla spółek grupy Dimon zajmującymi się zakupami. Zakładając nawet, że prawdziwe jest twierdzenie Alliance One, zgodnie z którym dokumenty te zostały wysłane zewnętrznym klientom grupy Dimon, faktem pozostaje, że skarżąca nie wskazała komu zostały one wysłane, zwłaszcza że sprawozdania te zawierały zarówno szczegółowe dane na temat zakupów surowca tytoniowego, jak i poufne informacje na temat strategii i wyników Dimon Italia.

155 Po drugie, co się tyczy dokumentu sporządzonego przez Dimon International, w którym porównano zakłady Dimon Italia i Transcatab (zob. przypis 283 zaskarżonej decyzji), trzeba zauważyć, że niezależnie od jego treści, czyli projektu wspólnego przedsięwzięcia Transcatab i Dimon we Włoszech, z dokumentu tego wynika, iż strategiczne kwestie mające wpływ na politykę handlową Dimon Italia były rozpatrywane

na szczeblu całej grupy. Z tego względu dokument ten słusznie wzięto pod uwagę, aby wykazać celem zakwestionowania argumentu wysuniętego przez Dimon Inc. istnienie kanałów komunikacyjnych między Dimon Italia i Dimon Inc., nie zaś, jak twierdzi Alliance One, aby wykazać, że Dimon Inc. wywierała decydujący wpływ na politykę handlową Dimon Italia.

156 Po trzecie, co się tyczy sprawozdania zatytułowanego „The Present and Future of Dimon Italia" byłego prezesa spółki, pana N., należy zauważyć, że sprawozdanie to dotyczy w szczególności kosztów i jakości zakupów dokonywanych u producentów, słabych punktów spółki, zakładów, konieczności zatrudnienia nowego dyrektora fabryki i przeszkolenia go w „najlepiej zarządzanej fabryce Dimona w Ameryce Południowej i w Afryce", kompetencji członków zespołu ds. zakupów oraz jej struktury zarządzania. Jak wskazano w przypisie 283 zaskarżonej decyzji, sprawozdanie to, które zostało wysłane do Dimon International i zaprezentowane najwyższemu kierownictwu grupy Dimon, pokazuje, że szczegółowe informacje dotyczące włoskiej spółki zależnej oraz jej polityki handlowej były udostępniane na szczeblu grupy. W tym względzie należy również zauważyć, że na stronie 4 tego sprawozdania pan N. skarży się na nowe i [jego] zdaniem przesadzone wymogi Dimon International w zakresie sprawozdawczości dotyczące każdego aspektu działalności [spółki zależnej]. Na tej samej stronie oświadcza on, że chociaż pan. B. jest jedną z najlepszych osób w Europie, jeśli chodzi o relacje z klientami, ta przewaga spółki „coraz bardziej traci na znaczeniu ze względu na to, że Dimon UK zwiększa zakres swojej kontroli nad sprzedażą wszystkich spółek grupy". W korespondencji elektronicznej wysłanej wraz z tym sprawozdaniem wskazano ponadto, że kwestie pojawiające się aktualnie na poziomie Dimon Italia mogą zostać rozwiązane przez jej kierownictwo „na podstawie upoważnienia Dimon International" i zaproponowano, „aby upoważnić kierownictwo Dimon Italia do przeprowadzenia procesu reorganizacji spółki". Okoliczność, na którą powołuje się Alliance One, że sprawozdanie to zostało sporządzone przez prezesa Dimon Italia w celu przedstawienia w nim bilansu jego kadencji, w żaden sposób nie osłabia stwierdzenia, że niezależnie od jego treści świadczy ono o istnieniu „kanałów komunikacyjnych" między Dimon Italia a jej spółką dominującą.

157 Po czwarte, co się tyczy korespondencji między Dimon Italia a panem S., należy zauważyć, że – jak słusznie wyjaśnia Komisja w przypisie 283 zaskarżonej decyzji – z akt sprawy wynika, iż korespondencja ta obejmowała szczegółowe informacje dotyczące działalności Dimon Italia oraz instrukcje otrzymywane przez tę spółkę dotyczące pewnych rodzajów działalności handlowej.

158 W tym względzie należy przede wszystkim stwierdzić, że jeśli chodzi o rolę pana S. w obrębie grupy Dimon, zaskarżona decyzja nie wykracza poza twierdzenia samej Alliance One, gdyż stwierdza ona, że pan S. był odpowiedzialny za koordynację sprzedaży przetworzonego tytoniu w Europie. Z akt sprawy wynika również, że pan S. zajmował w obrębie grupy stanowisko „regionalnego dyrektora wykonawczego na Europę" (zob. przykładowo „profil Włoch" sporządzony przez Dimon w styczniu 2000 r.) i jako taki wchodził w skład najwyższego kierownictwa grupy Dimon. Z korespondencji elektronicznej wysłanej przez pana B., prezesa Dimon Italia, wynika, że pan S. powinien spotkać się z prezesem Deltafiny, aby omówić „przyszłe możliwości".

159 Chociaż jak podnosi Alliance One, pan. S formalnie był pracownikiem tylko jednej ze spółek grupy Dimon, to faktem pozostaje, że jego zadania i obowiązki w obrębie grupy Dimon były wykonywane na bardzo wysokim szczeblu między innymi z racji tego, że dotyczyły one jednego z najważniejszych sektorów działalności tej grupy w całej Europie.

160 Okoliczność, że pan S., mając na uwadze jego rolę w obrębie grupy, był bezpośrednio i osobiście informowany o działalności Dimon Italia, może tylko potwierdzać to, że między tą spółką i jej spółką dominującą istniały znaczące kanały komunikacyjne.

161 W tym względzie co się tyczy w pierwszej kolejności wysłanej przez pana B. do pana S. korespondencji elektronicznej dotyczącej corocznego posiedzenia zarządu, należy stwierdzić, że wbrew temu, co podnosi Alliance One, dokument ten niewątpliwie nie odnosi się do sporządzania lub konsolidowania księgowości Dimon Italia i zawiera strategiczne informacje na temat jej działalności i pozycji względem innych konkurentów.

162 Co się tyczy w drugiej kolejności dokumentu zawierającego prezentację „w PowerPoincie" przygotowaną na spotkanie z APTI, również wysłaną przez pana B. do pana. S., wystarczy stwierdzić, iż wbrew temu, co podnosi Alliance One, z dokumentu tego wynika, że w czasie tego spotkania miały miejsce rozmowy w sprawie cen (zob. w tym względzie motyw 213 zaskarżonej decyzji). Ponadto w korespondencji elektronicznej, w której wysłano tę prezentację, pan B. informuje pana S. o założeniach tego spotkania i odwołuje się również w tym względzie do spotkania pana M. M. z Deltafiny z panem S.

163 Co się tyczy w trzeciej kolejności korespondencji elektronicznej pana C. z panami S. i B., należy stwierdzić, że pan C. stwierdził w niej, potwierdzając w ten sposób związek między zakupami i sprzedażą, że:

„Nowa strategia zakupowa [Dimon Italia] będzie wymagać wsparcia i zaangażowania europejskiej kadry kierowniczej Dimon, gdyż może to mieć istotny wpływ na naszą sprzedaż".

164 Co się wreszcie tyczy korespondencji elektronicznej wysłanej przez pana B. do pana S. w dniu 10 maja 2001 r. (zob. również motyw 209 zaskarżonej decyzji), należy stwierdzić, że potwierdza ona, iż pan S. otrzymywał szczegółowe informacje na temat polityki handlowej Dimon Italia dotyczące w szczególności działalności zakupowej, w tym odnoszące się do istotnych aspektów dotyczących kartelu.

W przedmiocie dowodów mogących obalić domniemanie w świetle orzecznictwa

165 Zdaniem Alliance One w ww. w pkt 80 wyroku z dnia 10 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji Trybunał wyjaśnił „charakter dowodów lub argumentów, które spółka dominująca powinna przedstawić, aby obalić to domniemanie". W tym względzie skarżąca wskazuje na dwie grupy czynników, z których pierwsza dotyczy zachowania spółki zależnej na rynku, zaś druga więzów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych łączących spółkę zależną ze spółką dominującą, i twierdzi w odniesieniu do tej pierwszej grupy, iż nie zakwestionowano faktu, iż SCC i Dimon Inc. wykazały, że ich poszczególne spółki zależne działały na rynku w sposób samodzielny.

166 W tym względzie wystarczy stwierdzić, że jedynymi istotnymi czynnikami wymienionymi w ww. w pkt 80 wyroku z dnia 10 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji są „więzy ekonomiczne, organizacyjne i prawne" łączące spółkę dominującą ze spółką od niej zależną (zob. pkt 126 powyżej).

167 Twierdzenie Alliance One, że czynniki dotyczące tych więzów należy rozpatrywać w świetle wyroku Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawach połączonych od T-339/94 do T-342/94 Metsä-Serla i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1727; wyroków Trybunału: z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-196/99 P Aristrain przeciwko Komisji, Rec. s. I-11005 i ww. w pkt 80 wyroku w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, należy odrzucić. Zdaniem skarżącej z wyroków tych wynika, że do tego, by uznać, iż spółka dominująca jest odpowiedzialna za zachowanie swojej spółki, nie wystarczy istnienie jakichkolwiek związków ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych, lecz jedynie takich związków, które mogą potwierdzić, że zachowanie spółki zależnej było powiązane z instrukcjami spółki dominującej.

168 Tymczasem co się tyczy, po pierwsze, fragmentów ww. w pkt 167 wyroku w sprawach połączonych Metsä-Serla i in. przeciwko Komisji, należy przypomnieć, że sprawa ta dotyczyła stowarzyszenia Finnboard, które ze swojej definicji nie było spółką zależną

i nie mogło ani wchodzić w skład przedsiębiorstwa, ani nawet prowadzić działalności handlowej (zob. odnośnie do dokładnych relacji prawnych między tym stowarzyszeniem i jego członkami wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 w sprawie T-338/94 Finnboard przeciwko Komisji, Rec. s. II-1617, pkt 271–281). Co się tyczy, po drugie, fragmentów ww. w pkt 80 wyroku w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji i ww. w pkt 167 wyroku w sprawie Aristrain przeciwko Komisji, należy zauważyć, że wyroki te nie dotyczą problematyki możliwości przypisania odpowiedzialności spółce dominującej. Sprawy połączone zakończone wydaniem ww. w pkt 80 wyroku w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. dotyczą odpowiedzialności spółek Henss i Isoplus, które nie miały wspólnej spółki dominującej (zob. w tym zakresie wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-9/99 HFB i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1487, pkt 55–61). Podobnie w sprawie zakończonej ww. w pkt 167 wyrokiem w sprawie Aristrain przeciwko Komisji, Trybunał nie zgodził się z przypisaniem odpowiedzialności za zachowanie spółki zależnej spółce „siostrzanej", która nie została zidentyfikowana jako osoba prawna stojąca na czele grupy (zob. podobnie w szczególności ww. w pkt 167 wyrok w sprawie Aristrain przeciwko Komisji, pkt 98).

169 W każdym razie jak słusznie podkreśla Komisja, powołane przez Alliance One sprawy, w których wydano trzy ww. wyroki, w żaden sposób nie dotyczą kwestii przypisania odpowiedzialności za noszące znamiona naruszenia spółki zależnej zachowanie jej spółce dominującej. Te trzy wyroki zawierają jedynie wyjaśnienia dotyczące innych sytuacji, w których w grę wchodzi odpowiedzialność solidarna pomimo braku stosunku kontroli między tymi spółkami. Wynika z tego, że powołanie się przez Alliance One na te wyroki jest bezskuteczne.

170 W świetle powyższych ustaleń należy uznać, że domniemanie, zgodnie z którym SCC i Dimon Inc. faktycznie wywierały decydujący wpływ na zachowanie swoich spółek zależnych, nie zostało obalone wystarczającymi dowodami. Drugą część niniejszego zarzutu należy zatem oddalić.

3. *W przedmiocie części trzeciej, opartej na naruszeniu prawa do obrony*

171 Część trzecia zarzutu pierwszego dzieli się w istocie na dwa zastrzeżenia. Zastrzeżenie pierwsze dotyczy okoliczności, że Komisja oparła zaskarżoną decyzję, w zakresie odpowiedzialności spółki dominującej, na dokumentach, które nie zostały wymienione w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Zastrzeżenie drugie dotyczy okoliczności, że Komisja naruszyła również prawo do obrony SCC i Dimon Inc. ze względu na to, że posłużyła się niedostępnymi dokumentami w celu wykazania ich odpowiedzialności.

172 W odpowiedzi na pytanie Sądu zadane na rozprawie Alliance One oświadczyła jednak, że wycofuje swoje zastrzeżenie drugie, co zostało odnotowane w protokole z rozprawy. W związku z tym nie podlega ono ocenie.

a) Argumenty stron

173 Alliance One kwestionuje argumenty, którymi Komisja posłużyła się w zaskarżonej decyzji, aby podważyć dowody przedstawione przez SCC i Dimon Inc. Skarżąca podnosi, że Komisja naruszyła prawo do obrony tych spółek, a tym samym również prawo do obrony samej Alliance One. Konkretniej rzecz biorąc, skarżąca podnosi, że Komisja oparła swoją decyzję w sprawie przypisania odpowiedzialności spółkom dominującym na dokumentach, których nie wspomniała w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów.

174 W tym względzie skarżąca przypomina, po pierwsze, że ani SCC, ani Dimon Inc. nie mogły ustosunkować się do tych dokumentów, ponieważ Komisja nigdy nie poinformowała ich o znaczeniu, jakie może im przypisać. SCC i Dimon Inc. uważały więc, że dokumenty te nie miały znaczenia w niniejszej sprawie, i nie odniosły się do nich w swoich odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Wynika stąd,

że zgodnie z orzecznictwem Trybunału dokumenty nie stanowią dopuszczalnego dowodu przeciwko Alliance One, ponieważ spółka ta nigdy nie miała możliwości ustosunkowania się do nich, zaś okoliczność, że strony wiedziały o tych dokumentach, nie wystarczy, by uznać, że mogły one przedłożyć w ich sprawie uwagi w odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.

175 W swojej replice Alliance One kwestionuje tezę Komisji, zgodnie z którą charakter jej zarzutów pozostał niezmieniony. Porównując pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z zaskarżoną decyzją, Alliance One podkreśla, że w szczególności w motywach 339–343 zaskarżonej decyzji Komisja dodała szereg innych okoliczności i odwołała się do dokumentów, o których wcześniej nie wspomniała. „Charakter zarzutów" został tym samym w oparciu o te nowe dokumenty zmieniony z ogólnego domniemania decydującego wpływu na stwierdzenie faktycznego wywierania tego wpływu. Tymczasem zgodnie z orzecznictwem Komisja nie może powoływać zarzutów, które nie zostały wymienione w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, nie dając tym samym zainteresowanym przedsiębiorstwom możliwości ustosunkowania się do tych nowych dokumentów. Ze względu na to, że dokumenty te stanowią według Alliance One jedyne dowody, na których opiera się Komisja, odpowiedzialność spółek dominujących nie została wykazana i w związku z tym należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji w tym zakresie.

176 W swojej replice Alliance One podnosi ponadto z jednej strony, że dokumenty o numerach 2894–2902, które Komisja powołuje po raz pierwszy w odpowiedzi na skargę, są nowymi dokumentami i tym samym są niedopuszczalne, oraz z drugiej strony, że dokonując w odpowiedzi na skargę swobodnej interpretacji korespondencji elektronicznej, którą pan B. wysłał dnia 10 maja 2001 r. do pana S., twierdząc, iż stanowi ona dowód na to, że Dimon Inc. była informowana o działaniach kartelu, Komisja podnosi całkowicie nowy zarzut, który tym samym jest niedopuszczalny.

177 Komisja wnosi o oddalenie tej części zarzutu pierwszego.

b) Ocena Sądu

178 Należy przypomnieć, że przestrzeganie prawa do obrony w postępowaniach administracyjnych z zakresu wspólnotowej polityki konkurencji stanowi ogólną zasadę prawa Unii, której poszanowanie zapewniają sądy Unii (zob. wyrok Trybunału z dnia 3 września 2009 r. w sprawie C-534/07 P Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-7415, pkt 26 i przywołane tam orzecznictwo).

179 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem poszanowanie prawa do obrony wymaga, aby zainteresowane przedsiębiorstwo miało w trakcie postępowania administracyjnego możliwość przedstawienia w skuteczny sposób swego stanowiska w kwestii prawdziwości i znaczenia utrzymywanego stanu faktycznego oraz w kwestii dokumentów, na podstawie których Komisja oparła swe twierdzenie o istnieniu naruszenia traktatu (wyroki Trybunału: z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1825, pkt 10; z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie C-310/93 P BPB Industries i British Gypsum przeciwko Komisji, Rec. s. I-865, pkt 21).

180 Artykuł 27 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 odzwierciedla tę zasadę w zakresie, w jakim przewiduje, że stronom wysyła się pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które musi wskazywać w wyraźny sposób wszystkie istotne okoliczności, na których Komisja opiera się na tym etapie postępowania (zob. podobnie ww. w pkt 80 wyrok w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 67), aby umożliwić zainteresowanym stronom skuteczne zapoznanie się z zachowaniami, które Komisja im zarzuca, i umożliwić im skuteczną obronę przed wydaniem przez nią ostatecznej decyzji. Wymóg ten jest spełniony, jeśli ta decyzja nie obciąża zainteresowanych naruszeniami innymi niż ujęte w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów oraz nie zawiera okoliczności innych niż te, co do których zainteresowani mieli sposobność się wypowiedzieć (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 19 marca 2003 r. w sprawie T-213/00 CMA CGM i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-913, pkt 109 i przytoczone tam orzecznictwo).

181 Owo wskazanie może mieć jednak skrótową formę, a ostateczna decyzja nie musi koniecznie być kopią pisma w sprawie przedstawienia zarzutów (ww. w pkt 179 wyrok w sprawach połączonych Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 14), gdyż pismo to jest dokumentem roboczym, w którym ocena faktyczna i prawna ma charakter wyłącznie tymczasowy (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 17 listopada 1987 r. w sprawach połączonych 142/84 i 156/84 British American Tobacco i Reynolds Industries przeciwko Komisji, Rec. s. 4487, pkt 70). Tym samym dopuszczalne są uzupełnienia treści pisma w sprawie przedstawienia zarzutów dokonane w świetle odpowiedzi stron na to pismo, których argumenty wskazują, że mogły one skutecznie skorzystać ze swego prawa do obrony. Mając na uwadze postępowanie administracyjne, Komisja może również zmienić lub dodać argumenty faktyczne i prawne na poparcie zarzutów, które postawiła (zob. podobnie wyroki Sądu: z dnia 28 lutego 2002 r. w sprawie T-86/95 Compagnie générale maritime i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1011, pkt 448; z dnia 22 października 2002 r. w sprawie T-310/01 Schneider Electric przeciwko Komisji, Rec. s. II-4071, pkt 438).

182 Trybunał wyjaśnił ponadto, że uwzględnienie argumentu wysuniętego przez przedsiębiorstwo w toku postępowania administracyjnego, bez umożliwienia mu ustosunkowania się do niego przed wydaniem ostatecznej decyzji, nie może jako takie stanowić naruszenia jego prawa do obrony (postanowienie Trybunału z dnia 10 lipca 2001 r. w sprawie C-497/99 P Irish Sugar przeciwko Komisji, Rec. s. I-5333, pkt 24).

183 Wreszcie trzeba też przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem do naruszenia prawa do obrony dochodzi wówczas, gdy możliwe jest, że ze względu na nieprawidłowości ze strony Komisji prowadzone przez nią postępowanie administracyjne mogło zakończyć się innym wynikiem. Skarżące przedsiębiorstwo wykazuje, że tego typu naruszenie miało miejsce, jeżeli wystarczająco udowodni nie to, że treść decyzji Komisji byłaby inna, lecz to, że gdyby ta nieprawidłowość nie zaistniała, mogłoby lepiej zorganizować swoją obronę, na przykład posługując się na swoją obronę dokumentami, do których odmówiono jej dostępu w toku postępowania administracyjnego (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-194/99 P Thyssen Stahl przeciwko Komisja, Rec. s. I-10821, pkt 31 i przywołane tam orzecznictwo; ww. w pkt 126 wyrok w sprawie Knauf Gips przeciwko Komisji, pkt 28).

184 W niniejszej sprawie Alliance One zarzuca Komisji, że ta posłużyła się w zaskarżonej decyzji dokumentami, które nie zostały wymienione w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. W swojej replice skarżąca dodaje, że Komisja w odpowiedzi na skargę powołała nowe dokumenty, które tym samym są niedopuszczalne, oraz że Komisja dokonała swobodnej interpretacji pewnego dokumentu, co według skarżącej stanowi nowy dowód, który jest w związku z tym niedopuszczalny.

185 Tymczasem należy zauważyć, że w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja, aby uzasadnić przypisanie SCC i Dimon Inc. odpowiedzialności za naruszenia prawa antymonopolowego popełnionego przez swoje włoskie spółki zależne, których kapitał w całości posiadają, mogła co do zasady – w świetle zasad wypracowanych w orzecznictwie wymienionych w pkt 86–88 powyżej – stwierdzić jedynie, jaki był podział kapitału między spółkami zależnymi i spółkami dominującymi (zob. pkt 336–338 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów). Stosując te wypracowane w orzecznictwie zasady w ostatecznej decyzji, Komisja miała obowiązek ustosunkować się do argumentów przedstawionych przez strony w odpowiedzi na to pismo (zob. motywy 335 i nast. zaskarżonej decyzji) w celu obalenia rozpatrywanego domniemania.

186 Ponadto należy stwierdzić, że wbrew temu, co podnosi Alliance One, Komisja w żaden sposób nie zmieniła zaskarżonej decyzji, ani co do prawa, ani co do okoliczności faktycznych, zarzutów, przesłanek przypisania odpowiedzialności SCC i Dimon Inc. czy dowodów, na których Komisja się oparła. W tym względzie z łącznej lektury motywów 328–334 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja podtrzymała swój wniosek, wyraźnie przedstawiony w pkt 336–338 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, zgodnie z którym odpowiedzialność SCC i Dimon Inc. co do zasady wynikała z okoliczności, że spółki te w pełni kontrolowały swoje spółki zależne, co ponadto nie zostało zakwestionowane przez Alliance One. To dopiero podczas analizowania argumentów i dowodów przedstawionych przez strony w toku postępowania administracyjnego, w ramach wykonywania przez nich prawa do obrony, Komisja zajęła się w motywach 335–346 zaskarżonej decyzji niektórymi aspektami konkretnych dokumentów dotyczących relacji między, odpowiednio, SCC i Transcatab oraz Dimon Inc. i Dimon Italia, i w ten sposób odwołała się do dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Ocena tych aspektów i dokumentów nie mogła zaś z związku z tym wpłynąć

na wykonywanie prawa do obrony przez SCC i Dimon Inc., tym bardziej że spółki te miały dostęp do tych dokumentów – ze względu na to, że dokumenty te znajdowały się w ich posiadaniu – w toku postępowania administracyjnego.

187 Zresztą z akt sprawy wynika, że SCC i Dimon Inc., których Alliance One jest prawnym następcą, miały możliwość ustosunkowania się do zarzutów wyraźnie postawionych w skierowanym do nich piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów i przedstawienia swojej obrony podczas przesłuchania prowadzonego przez funkcjonariusza ds. przesłuchań. W rezultacie zasada kontradyktoryjności była przestrzegana w toku postępowania administracyjnego.

188 W każdym razie trzeba również przypomnieć, że – jak zauważył Trybunał – skoro przy przypisywaniu odpowiedzialności Komisja nie była zobowiązana do przedstawienia na etapie przedstawienia zarzutów innych dowodów niż dowód posiadania przez spółkę dominującą kapitału jej spółek zależnych, to nie można przyjąć argumentacji dotyczącej naruszenia prawa do obrony (zob. podobnie ww. w pkt 80 wyrok z dnia 10 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 64).

189 Nie można wreszcie przyjąć argumentu podniesionego w replice i dotyczącego niedopuszczalności pewnych dokumentów, które Komisja dołączyła do akt sprawy, a także swobodnej interpretacji przez tę instytucję jednego z tych dokumentów. Skarżąca opiera się bowiem na błędnym założeniu, zgodnie z którym Komisja posłużyła się tymi dokumentami w charakterze kolejnego środka na potwierdzenie uznania odpowiedzialności spółek dominujących. Należy zresztą stwierdzić, że wbrew temu, co podnosi Alliance One, dokumenty sporządzone przez Dimon International dotyczące urządzeń spółek Dimon i Transcatab zostały wymienione w przypisie 283 zaskarżonej decyzji.

190 Należy zatem oddalić trzecią część niniejszego zarzutu.

4. *W przedmiocie części czwartej, opartej na naruszeniu zasad dotyczących rozkładu ciężaru dowodu*

a) Argumenty stron

191 Alliance One przypomina na początku, iż ze względu na to, że Komisja nie była w stanie udowodnić uczestnictwa spółek dominujących w kartelu, ciężar dowodu pozostaje po jej stronie.

192 Nawet gdyby założyć, że przyjęte domniemanie ma zastosowanie w niniejszym przypadku, faktem pozostaje, że w świetle okoliczności, na które powołały się SCC i Dimon Inc. w swoich odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, obowiązek udowodnienia ich odpowiedzialności nadal spoczywa na Komisji.

193 Okoliczności te pozwoliły bowiem obalić domniemania Komisji. Natomiast Komisja, zamiast przedstawić dowody wystarczające do odrzucenia twierdzeń SCC i Dimon Inc. i tym samym wykazać ich odpowiedzialność, w istocie oparła się na innych domniemaniach w celu obalenia argumentów lub odmówienia przedstawionym przez nie dowodom jakiejkolwiek wartości.

194 Odrzucając wszystkie dowody i wszystkie argumenty SCC i Dimon Inc. wyłącznie na podstawie ogólnych twierdzeń, że są one dla niej nieprzekonujące, Komisja nie przedstawiła odpowiedniej argumentacji w ich zakresie. Trudno zatem domyślić się, jakie dowody, poza już przedstawionymi, dane przedsiębiorstwo musiałoby przedstawić, by przekonać Komisję, że w żaden sposób nie wywierało ono wpływu na spółkę zależną, której kapitał zakładowy w pełni posiada.

195 Komisja wymaga w rzeczywistości przedstawienia probatio diabolica, czyli dowodu, którego w praktyce przedstawić nie sposób, gdyż musiałby być to dowód „negatywny" potwierdzający, że rozpatrywane przedsiębiorstwa nie angażowały się w decyzje swoich spółek zależnych.

196 Komisja wnosi o oddalenie tej części zarzutu pierwszego.

b) Ocena Sądu

197 Według Alliance One spółka dominująca nie może w istocie przedstawić bezpośredniego, „pozytywnego" i niewzruszalnego dowodu na brak wywierania wpływu na zachowanie swojej spółki zależnej na rynku, gdyż oznaczałoby to, że wymagany jest probatio diabolica.

198 W tym względzie wystarczy zauważyć, że wbrew temu, co twierdzi Alliance One, od zainteresowanych stron nie wymaga się przedstawienia bezpośredniego i niewzruszalnego dowodu samodzielności zachowania spółki zależnej na rynku, lecz wyłącznie przedstawienia dowodu mogącego świadczyć o tej samodzielności (zob. pkt 125 powyżej).

199 Okoliczność, że w niniejszej sprawie w celu obalenia domniemania odpowiedzialności Alliance One nie udało się wykazać, że spółki zależne od spółek dominujących, których Alliance One jest następcą prawnym, określają swojej zachowanie na rynku w sposób autonomiczny, nie oznacza, że wbrew temu, co twierdzi skarżąca, wspomnianego domniemania w żadnym wypadku nie da się obalić.

200 Ponadto należy również podnieść, że biorąc pod uwagę charakter domniemania, które umożliwia wyprowadzenie ze znanego faktu dowodu na fakt nieznany, jest całkiem logiczne, że podmiot, przeciwko któremu domniemanie takie działa, co do zasady powinien przedstawić dowód przeciwny na fakt ustalony w sposób wyłącznie domniemany. Tymczasem stwierdzenie to nie oznacza, iż domniemanie przekształca się w domniemanie niewzruszalne ze względu na to, że w niniejszym przypadku dowodu tego należy szukać u podmiotu, przeciwko któremu działa to domniemanie.

201 Wynika z tego, że argument Alliance One jest bezzasadny i powinien zostać oddalony.

202 Należy również odrzucić zarzut, który Alliance One podniosła w odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu, zgodnie z którym z brzmienia ww. w pkt 80 wyroku z dnia 10 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji wynika, że jedyną konsekwencją przyjęcia domniemania jest odwrócenie ciężaru dowodu, nie zaś to, jak twierdzi Komisja, że ciężar dowodu spoczywający na innej stronie przeważa nad tym, który spoczywa na Komisji.

203 W niniejszym przypadku Komisja nie wskazała bowiem jakiego „poziomu" dowodu wymaga, lecz stwierdziła jedynie, że dowody przedstawione przez SCC i Dimon Inc. nie pozwoliły obalić domniemania.

204 Należy zatem oddalić również czwartą część niniejszego zarzutu.

205 Uwzględniając powyższe względy, należy oddalić zarzut pierwszy w całości.

B — *W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, jak również zasady proporcjonalności przy ustalaniu ostatecznej kwoty grzywny*

1. *Argumenty stron*

206 Według Alliance One kwota grzywny, która została nałożona solidarnie na Transcatab, Dimon Italia i na nią samą jako na następcę prawnego SCC i Dimon Inc., narusza art. 23 ust 2 rozporządzenia nr 1/2003 ze względu na to, że przekracza górną granicę 10% obrotu każdej spółki zależnej. Mając na uwadze obroty tych spółek, maksymalna kwota grzywny, którą Komisja mogła nałożyć, wynosiła 3,23 mln EUR w przypadku Transcatab i 3,99 mln EUR w przypadku Dimon Italia, zamiast, odpowiednio, 14 mln EUR i 10 mln EUR.

207 Alliance One podnosi ponadto, że nakładając na nią grzywnę łącznej wysokości 24 mln EUR Komisja naruszyła zasadę proporcjonalności. Mówiąc konkretniej, przy ustalaniu kwoty wyjściowej grzywny Komisja nie wzięła pod uwagę tego, że SCC i Dimon Inc. w momencie wydania zaskarżonej decyzji były już ze sobą połączone i z tego powodu tylko Transcatab nadal była częścią nowej grupy, podczas gdy Dimon Italia (posiadająca 10% udział w rynku) została sprzedana osobom trzecim. Mając na uwadze, że Alliance One pozostał jedynie 10% udział w rynku, spółka ta zarzuca Komisji naruszenie zasady proporcjonalności poprzez nałożenie na nią grzywny, której kwota wyjściowa była podobna do kwoty wyjściowej ustalonej w przypadku Deltafiny (Universal), z pominięciem faktu, że Deltafina miała 25% udział w rynku.

208 Komisja wnosi o oddalenie tego zarzutu.

2. *Ocena Sądu*

209 Niniejszy zarzut dzieli się na dwie części. Z jednej strony Alliance One zarzuca Komisji, że ta przekroczyła górną granicę 10% obrotu Transcatab i Dimon Italia. Z drugiej strony skarżąca zarzuca Komisji naruszenie zasady proporcjonalności ze względu na to, że kwota wyjściowa grzywny, która została na nią nałożona, jest zbliżona do kwoty wyjściowej Deltafiny (Universal) pomimo istotnych różnic między tymi dwiema grupami w zakresie ich udziałów w rynku.

210 Co się tyczy części pierwszej niniejszego zarzutu, należy zauważyć, że jest on bezpośrednio związany z zarzutem pierwszym, co oznacza, iż odrzucenie zarzutu pierwszego z konieczności ma wpływ na zasadność tej części. W konsekwencji mając na względzie powody odrzucenia zarzutu pierwszego, należy stwierdzić, że Komisja nie popełniła błędu, posługując się skonsolidowanym obrotem spółek (spółka dominująca Dimon Italia w okresie trwania naruszenia) i SCC (spółka dominująca Transcatab w okresie trwania naruszenia), które w dniu 13 maja 2005 r. połączyły się w nowy podmiot Alliance One, jako podstawą ustalenia górnej granicy 10% obrotu przewidzianej w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 (zob. podobnie ww. w pkt 125 wyrok z dnia 30 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 114).

211 Ta górna granica powinna bowiem być obliczona na podstawie łącznego obrotu wszystkich spółek tworzących jednostkę gospodarczą działającą jako przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 81 WE, ponieważ jedynie łączny obrót spółek składowych może stanowić informację o wielkości i sile gospodarczej rozpatrywanego przedsiębiorstwa (zob. podobnie ww. w pkt 168 wyrok w sprawie HFB i in. przeciwko Komisji, pkt 528, 529; ww. w pkt 125 wyrok z dnia 30 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 114).

212 Pierwsza część zarzutu drugiego musi zatem zostać oddalona jako bezzasadna.

213 Co się tyczy części drugiej niniejszego zarzutu, opartej na rzekomym naruszeniu zasady proporcjonalności, należy zauważyć, jak słusznie podkreśla Komisja, że pod pretekstem naruszenia zasady proporcjonalności, Alliance One w rzeczywistości podnosi kwestię sukcesji przedsiębiorstw. Alliance One sugeruje w istocie, że powinna odpowiadać wyłącznie za grzywnę nałożoną na Transcatab (SCC), nie zaś za grzywnę nałożoną na Dimon Italia, gdyż spółka ta – która w okresie trwania naruszenia posiadała 10% udział w rynku – nie wchodziła w skład nowej grupy, lecz przed wydaniem zaskarżonej decyzji została sprzedana osobom trzecim.

214 W tym zakresie nie ma wątpliwości co do tego, że Alliance One została uznana za odpowiedzialną za naruszenie jako następca prawny spółek dominujących SCC i Dimon Inc. Takie stwierdzenie wynika ponadto z motywu 349 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym Alliance One będąca następcą prawnym grup (SCC i Dimon Inc.), do których w okresie trwania naruszenia należały Transcatab i Dimon Italia, została z tego powodu uznana za adresata zaskarżonej decyzji.

215 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem co do zasady to osoba fizyczna lub prawna zarządzająca danym przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia powinna za nie odpowiadać, nawet gdy w momencie wydania decyzji stwierdzającej naruszenie odpowiedzialność za prowadzenie przedsiębiorstwa ponosi inna osoba (ww. w pkt 70 wyrok Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, pkt 37; ww. w pkt 168 wyrok Sądu w sprawie HFB i in. przeciwko Komisji, pkt 103; wyrok Sądu z dnia 30 września 2009 r. w sprawie T-161/05 Hoechst przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3555, pkt 50).

216 Trybunał przypomina również, że jeżeli podmiot, który popełnił naruszenie reguł konkurencji, podlega zmianom prawnym lub organizacyjnym, skutkiem tych zmian niekoniecznie jest utworzenie nowego przedsiębiorstwa zwolnionego z odpowiedzialności za działania sprzeczne z regułami konkurencji poprzedniego podmiotu, jeżeli między tymi podmiotami zachodzi tożsamość z gospodarczego punktu widzenia (zob. ww. w pkt 82 wyrok w sprawie ETI i in., pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

217 Dla celów efektywnego egzekwowania reguł konkurencji może być więc konieczne przypisanie naruszenia kartelowego nowemu podmiotowi prowadzącemu przedsiębiorstwo uczestniczące w kartelu wówczas, gdy z punktu widzenia gospodarczego może on zostać faktycznie uznany za następcę pierwotnego podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo (zob. podobnie opinię rzecznika generalnego J. Kokott w ww. w pkt 82 sprawie ETI i in., pkt 75–78).

218 Kryterium to, zwane „kryterium ciągłości gospodarczej", ma zastosowanie w konkretnych okolicznościach, na przykład gdy osoba prawna prowadząca przedsiębiorstwo przestała istnieć w sensie prawnym po popełnieniu naruszenia (ww. w pkt 82 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 145).

219 W niniejszym przypadku nie ma wątpliwości co do tego, że rozpatrywane naruszenie zostało popełnione przez podmioty, którymi w okresie trwania naruszenia kierowały SCC i Dimon Inc. Po popełnieniu naruszenia oba te podmioty z prawnego punktu widzenia przestały istnieć, gdyż w następstwie ich połączenia w 2005 r. powstał nowy podmiot Alliance One.

220 Gdy zaś przedsiębiorstwo przestaje istnieć, ponieważ zostało przejęte przez nabywcę, ten ostatni przejmuje jego aktywa i pasywa łącznie z odpowiedzialnością za popełnione przez to przedsiębiorstwo naruszenie prawa. Przy takim założeniu odpowiedzialność za naruszenie popełnione przez przedsiębiorstwo, które zostało przejęte, może być przypisana nabywcy (zob. wyrok Trybunału z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawach połączonych od T-259/02 do T-264/02 i T-271/02 Raiffeisen Zentralbank Österreich i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-5169, pkt 326 i przytoczone tam orzecznictwo).

221 To właśnie na podstawie tych zasad Alliance One pozostaje odpowiedzialna za naruszenie popełnione przez Dimon Italia niezależnie od tego, że działalność prowadzona przez tę spółkę została przeniesiona na rzecz osoby trzeciej. Sytuacja spółki Mindo jest w tym względzie inna, gdyż jak wyjaśniono w orzecznictwie, zasada odpowiedzialności osobistej nie może zostać podważona przez zasadę ciągłości gospodarczej, w sytuacji gdy tak jak w niniejszym przypadku przedsiębiorstwo uczestniczące w kartelu zostało przeniesione na rzecz niezależnej osoby trzeciej i jeżeli nie istnieją powiązania strukturalne między pierwotnym i nowym podmiotem prowadzącym

przedsiębiorstwo (zobacz podobnie i analogicznie ww. w pkt 215 wyrok w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 61).

222 Wynika stąd, że w niniejszej sprawie Komisja słusznie przypisała Alliance One naruszenie popełnione, odpowiednio, przez Transcatab (SCC) i Dimon Italia (Dimon Inc.).

223 Należy ponadto dodać, że – jak podniosła Komisja – bez znaczenia pozostaje powoływanie się – jak to czyni Alliance One – na jej udział w rynku w momencie wydania zaskarżonej decyzji, gdyż udziały w rynku, które posłużyły przy ustalaniu kwoty wyjściowej grzywny, dotyczyły, jak wynika z motywów 372 i 373 zaskarżonej decyzji, przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu przed jego końcem, czyli w 2001 r.

224 Należy zatem oddalić również drugą część niniejszego zarzutu.

225 Biorąc pod uwagę powyższe względy, zarzut drugi należy oddalić w całości.

C — *W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu prawa oraz błędzie w ocenie okoliczności faktycznych, a także naruszeniu zasady proporcjonalności i braku uzasadnienia przy ustalaniu mnożnika*

226 Zarzut trzeci dzieli się na trzy części. Część pierwsza dotyczy w istocie „odpowiednio odstraszającego skutku" grzywny oraz praktyki decyzyjnej Komisji. Część druga oparta jest na naruszeniu zasady proporcjonalności i braku uzasadnienia w odniesieniu do

mnożnika zastosowanego wobec Alliance One, który jest wyższy niż współczynnik zastosowany wobec Deltafiny. Część trzecia oparta jest na braku spójności w rozumowaniu Komisji dotyczącym zastosowania mnożnika do spółki Mindo.

227 W odpowiedzi na pytanie Sądu zadane na rozprawie Alliance One oświadczyła jednak, że część druga niniejszego zarzutu zawiera błąd rzeczowy i że w związku z tym wycofuje go, co zostało odnotowane w protokole z rozprawy. W związku z tym nie podlega on ocenie.

1. *W przedmiocie części pierwszej, opartej na odpowiednio odstraszającym skutku grzywny i praktyce decyzyjnej Komisji w rozpatrywanej dziedzinie*

a) Argumenty stron

228 Alliance One kwestionuje zastosowanie mnożnika 1,25 do kwot wyjściowych grzywien nałożonych na Transcatab i Dimon Italia ustalonych na 10 mln EUR.

229 Mówiąc konkretniej, spółka ta twierdzi, że obrót jej spółek dominujących nie uzasadnia zastosowania mnożnika, a mając na uwadze rozmiary tych spółek oraz fakt, że nie wiedziały one o praktykach swoich włoskich spółek zależnych na rynku surowca tytoniowego, grzywna w wysokości 10 mln EUR miała w niniejszym przypadku odpowiednio odstraszający charakter. Ponadto Komisja powinna była również wziąć pod uwagę mały rozmiar rynku geograficznego, którego dotyczy naruszenie.

230 Alliance One odnosi się następnie do praktyki decyzyjnej Komisji, porównując obrót SCC i Dimon Inc. i wysokość grzywien nałożonych na ich spółki zależne z danymi dotyczącymi przedsiębiorstw, na które Komisja nałożyła sankcje we wspomnianych sprawach, aby wykazać, że zastosowanie mnożnika nie jest w niniejszym przypadku właściwe do osiągnięcia celu odpowiednio odstraszającego skutku.

231 W swojej replice Alliance One dodaje, że stosując mnożnik oddzielnie do Transcatab i Dimon Italia, Komisja przekroczyła swoje uprawnienia dyskrecjonalne oraz odeszła od wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 [EWWiS] (Dz.U. 1998, C 9, s. 3, zwanych dalej „wytycznymi"), zgodnie z którymi w przypadku grup międzynarodowych nie wolno automatycznie stosować podwyższenia kwoty podstawowej, lecz wolno go stosować tylko wówczas, gdy wymaga tego konieczność zagwarantowania odpowiednio odstraszającego skutku grzywny.

232 Alliance One twierdzi zatem, że zastosowanie mnożnika 1,25 do Transcatab i Dimon Italia nie jest zasadne i w konsekwencji domaga się obniżenia wysokości grzywny.

233 Komisja kwestionuje argumenty Alliance One.

b) Ocena Sądu

234 Należy przypomnieć, że sankcje przewidziane w art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 mają na celu położenie kresu bezprawnym zachowaniom, ale także zapobieżenie ich powtórzeniu się. Wynika stąd, że podstawowym celem grzywny jest zapewnienie efektu odstraszającego (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie T-15/02 BASF przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-497, pkt 218, 219 i przytoczone tam

orzecznictwo; ww. w pkt 125 wyrok z dnia 30 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 150).

235 Konieczność zapewnienia tego, by grzywna miała odstraszający charakter, wymaga, by jej kwota była tak dostosowana, aby uwzględnić zamierzony wpływ na przedsiębiorstwo, na które jest nałożona, po to, by grzywna nie była zbyt niska lub zbyt wysoka, biorąc zwłaszcza pod uwagę możliwości finansowe danego przedsiębiorstwa, zgodnie z wymogami wynikającymi, po pierwsze, z konieczności zapewnienia skuteczności grzywny, a po drugie, z poszanowania zasady proporcjonalności (wyrok Sądu z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie T-279/02 Degussa przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-897, pkt 283; ww. w pkt 215 wyrok w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 379; ww. w pkt 125 wyrok z dnia 30 września 2009 r. w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 154).

236 Należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku, nawet jeśli Komisja wyraźnie się do nich nie odwołała, zastosowała metodę określoną w wytycznych, które wspominają o skutku odstraszającym w swoim pkt 1 A dotyczącym wagi naruszeń. Dokładnie rzecz ujmując, akapit czwarty tych wytycznych przewiduje, iż należy „ustalić grzywnę na takim poziomie, który zapewni odpowiednio odstraszający efekt".

237 Cel ten został wyraźnie wskazany w tytule pkt 2.6.3.2 zaskarżonej decyzji („Waga indywidualna naruszenia przepisów i skutek odstraszający", a w szczególności w jej motywach 374 i 375. Komisja postanowiła bowiem zastosować mnożnik 1,5 (co stanowi podwyższenie o 50%) do kwoty wyjściowej grzywny ustalonej względem Deltafiny (Universal) i 1,25 (co stanowi podwyższenie o 25%) do kwoty wyjściowej ustalonej względem Dimon Italia (Dimon Inc.) i Transcatab (SCC) dla zapewnienia odpowiednio odstraszającego skutku grzywny, co nie zostałoby osiągnięte, gdyby wspomniane kwoty wyjściowe należałoby ograniczyć tak, by wyłącznie odzwierciedlały pozycję tych przedsiębiorstw na rynku. Komisja w szczególności oparła się na światowych obrotach tych spółek, które w 2005 r. wyniosły, odpowiednio, 3,276 mld USD, 1,311 mld USD i 0,896 mld USD, aby uwzględnić „znaczną siłę gospodarczą i finansową" tych grup, mając na uwadze, że są one największymi handlarzami tytoniu na

świecie, prowadzącymi działalność na różnych poziomach przemysłu tytoniowego i na różnych rynkach geograficznych.

238 Po pierwsze, co się tyczy argumentu, który Alliance One opiera na odpowiednio odstraszającym skutku kwoty wyjściowej w wysokości 10 mln EUR, należy stwierdzić, że spółka ta nie uzasadniła swego twierdzenia, że gdyby kwota grzywny została określona z pominięciem mnożnika dotyczącego skutku odstraszającego, byłaby ona wystarczająca, by zapewnić grzywnie taki skutek (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie C-413/08 P Lafarge przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5361, pkt 107).

239 W każdym razie należy zauważyć, że podstawą tego argumentu jest błędne założenie, zgodnie z którym podwyższenie rozpatrywanej grzywny opiera się na ocenie, że dana kwota grzywny jest odpowiednia do celu polegającego na zapewnieniu skutku odstraszającego określonego na podstawie rozmiaru i całkowitych zasobów przedsiębiorstw.

240 Tymczasem z zaskarżonej decyzji nie wynika, że działanie mające na celu uwzględnienie rozmiaru i całkowitych zasobów w celu zapewnienia odstraszającego skutku stanowi część takiej oceny. Poprzez podwyższenie kwot wyjściowych dokonane w motywie 376 zaskarżonej decyzji, Komisja niezależnie od poziomu tych kwot w rzeczywistości wprowadziła jedynie w celu zapewnienia odstraszającego skutku grzywny zróżnicowane traktowanie członków tego samego kartelu, aby uwzględnić stopień, w jakim grzywny te wywierają rzeczywisty wpływ na te przedsiębiorstwa. To zróżnicowanie zostało wprowadzone za pomocą mnożników określonych z uwzględnieniem rozmiaru i zasobów światowych przedsiębiorstw, niezależnie od wysokości kwot, do których te mnożniki mają zastosowanie. (zob. podobnie ww. w pkt 234 wyrok w sprawie BASF przeciwko Komisji, pkt 241).

241 Należy w rezultacie zauważyć, że Komisja słusznie uznała, iż mając na uwadze rozmiar i całkowite zasoby grup SCC i Dimon Inc., ocenione przy pomocy całkowitego obrotu uzyskanego w roku obrotowym, który zakończył się w dniu 31 marca 2005 r., należało w celu zapewnienia odstraszającego skutku grzywny zastosować do tych

kwot podwyższenie, oraz że wbrew temu, co podnosi Alliance One, kwestię świadomości praktyk swoich włoskich spółek zależnych można było uznać za pozbawioną znaczenia (zob. w tym względzie pkt 125 powyżej).

242 Po drugie, co się tyczy argumentu opartego na odpowiednim skutku odstraszającym w kontekście praktyki Komisji w zakresie stosowania mnożników, wystarczy podkreślić, że wcześniejsza praktyka decyzyjna Komisji nie stanowi ram prawnych dla grzywien w zakresie konkurencji i że te ramy prawne zostały określone wyłącznie w rozporządzeniu nr 1/2003 i w wytycznych (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 24 września 2009 r. w sprawach połączonych C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P i C-137/07 P Erste Group Bank i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8681, pkt 233 i przywołane tam orzecznictwo; wyrok Sądu z dnia 30 września 2003 w sprawie T-203/01 Michelin przeciwko Komisji, Rec. s. II-4071, pkt 292).

243 Po trzecie, co się tyczy argumentu opartego na bardzo ograniczonym rozmiarze rynku geograficznego, w pierwszej kolejności należy zauważyć, że rozpatrywany kartel miał charakter krajowy i nie ograniczał się, wbrew temu, co zdaje się sugerować Alliance One, do regionów, w których wytwarza się tytoń. Kartel przetwórców dotyczył bowiem rynku zakupów, nie zaś rynku produkcji, który skoncentrowany jest w pewnych regionach półwyspu (zob. motyw 83 zaskarżonej decyzji). W drugiej kolejności i w każdym razie należy zauważyć, że kwestia ta pozostaje bez związku z zastosowaniem mnożnika. Rozmiar rynku geograficznego jest czynnikiem, który Komisja bierze pod uwagę przy ocenianiu wagi naruszenia (zob. w niniejszym przypadku motywy 365, 366 zaskarżonej decyzji). Czynnik ten związany jest z obiektywną i swoistą cechą naruszenia, podczas gdy zastosowanie mnożnika o celu odstraszającym zakłada wcześniejsze wzięcie pod uwagę obiektywnych cech uczestników kartelu, takich jak ich rozmiar i zasoby gospodarcze. Ponadto samo brzmienie pkt 1 A akapit czwarty wytycznych potwierdza tę tezę, gdyż wzięcie pod uwagę okoliczności uzasadniających mnożnik odstraszający jest stosowane niezależnie od charakteru naruszenia, jego rzeczywistego wpływu na rynek oraz rozmiaru właściwego rynku

geograficznego (zob. podobnie ww. w pkt 235 wyrok w sprawie Degussa przeciwko Komisji, pkt 273). Argument ten należy w konsekwencji oddalić jako bezskuteczny.

244 Po czwarte, co się tyczy argumentu podniesionego w replice, zgodnie z którym Komisja odeszła w niniejszej sprawie od wytycznych, ponieważ wytyczne zakazują automatycznego podwyższania kwoty podstawowej grzywny względem międzynarodowych grup, należy stwierdzić, że argument ten nie znajduje pokrycia w okolicznościach faktycznych. Z zaskarżonej decyzji wynika bowiem, że w ramach ustalania kwoty wyjściowej grzywny Komisja najpierw oceniła konkretną wagę każdego przedsiębiorstwa z uwzględnieniem ich udziału w rynku, a następnie uwzględniła siłę ekonomiczną i finansową międzynarodowych grup, do których należały przedsiębiorstwa, które popełniły naruszenie, aby zagwarantować, że kwoty te będą miały odpowiednio odstraszający skutek. W związku z powyższym podwyższenie tej kwoty w żaden sposób nie dokonało się automatycznie.

245 W świetle tych ustaleń należy stwierdzić, że Komisja nie popełniła błędu, podwyższając kwoty wyjściowe grzywien nałożonych na SCC i Dimon Inc. dla zapewnienia odpowiedniego skutku odstraszającego.

2. *W przedmiocie części trzeciej, opartej na braku spójności w rozumowaniu Komisji dotyczącym zastosowania mnożnika do spółki Mindo*

a) Argumenty stron

246 Alliance One zarzuca Komisji brak spójności w rozumowaniu ze względu na niezastosowanie mnożnika względem spółki Mindo z racji tego, że spółka ta nie była już

z nią powiązana i tym samym stanowiła odrębne przedsiębiorstwo. Ponieważ Alliance One jest odpowiedzialna za grzywnę nałożoną na Dimon Italia (Mindo), w sytuacji gdy mnożnik nie został zastosowany do tej spółki, to tym bardziej nie powinien mieć zastosowania do niej.

247 Stosując mnożnik oddzielnie do Dimon Italia i Transcatab ze względu na to, że w momencie naruszenia spółki te należały do dwóch grup międzynarodowych, Komisja nie wzięła pod uwagę okoliczności, że w chwili wydania zaskarżonej decyzji i gdy grzywna stała się należna, jedynie Transcatab nadal stanowiła część grupy międzynarodowej, podczas gdy Dimon Italia została w międzyczasie sprzedana.

248 Ponadto w świetle zapewnienia odstraszającego skutku poprzez zastosowanie mnożnika, to zastosowanie znajdowało uzasadnienie tylko wobec spółki, która dopuściła się niezgodnego z prawem działania, nie zaś spółki całkowicie niezwiązanej z kartelem, której wyłączny związek z bezpośrednio zaangażowaną w ten kartel spółką polegał na tym, że w przeszłości posiadała ona jej udziały.

249 Ze względu na to, że Mindo nigdy nie przestała istnieć, wszelkie mnożniki powinny mieć zastosowanie również do niej, jako do bezpośredniego uczestnika kartelu. Zdaniem Alliance One niedopuszczalną konsekwencją kryterium, którym posłużyła się Komisja, jest to, że sankcja nałożona na spółkę, która bezpośrednio popełniła naruszenie, jest niższa od sankcji nałożonej na spółkę, która ją kontrolowała i która nie tylko nie uczestniczyła w kartelu i nie wiedziała o jego istnieniu, ale też w żaden sposób nie jest z nią powiązana.

250 W każdym razie zdaniem Alliance One Komisja nie może uznawać dwóch spółek solidarnie odpowiedzialnymi za zapłatę różnych i odrębnych kwot tej samej grzywny, jak to zrobiła w niniejszej sprawie.

251 Komisja kwestionuje argumenty Alliance One.

b) Ocena Sądu

252 Na początku należy zauważyć, że w niniejszej sprawie Komisja w celu ustalenia mnożnika słusznie uwzględniła całkowity obrót spółek dominujących, a konkretnie Dimon Inc. i SCC, nie zaś wyłącznie obrót poszczególnych spółek zależnych, a to z racji tego, że spółka dominująca i spółka zależna, jak zauważono w ramach analizy zarzutu pierwszego, stanowiły jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 81 WE (zobacz podobnie wyroki Sądu: z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawach połączonych T-101/05 i T-111/05 BASF i UCB przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4949, pkt 49; z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie T-410/03 Hoechst przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-881, pkt 379). Ponadto zastosowanie w niniejszej sprawie mnożnika o celu odstraszającym było uzasadnione szczególnie tym, że przedsiębiorstwa, które dopuściły się zachowania noszącego znamiona naruszenia, należały do grup międzynarodowych (zob. motyw 374 zaskarżonej decyzji).

253 W przypisie 291 motywu 374 zaskarżonej decyzji Komisja wyjaśnia, że zastosowanie mnożnika w odniesieniu do grzywny nałożonej na Mindo (poprzednio Dimon Italia) jest uzasadnione odpowiedzialnością solidarną Alliance One, podczas gdy w odniesieniu do własnej odpowiedzialności Mindo zastosowanie takiego mnożnika nie byłoby uzasadnione, gdyż spółka ta zerwała wszelkie więzi ze swoim udziałowcem. Tym niemniej ponieważ odpowiedzialność Mindo należy ograniczyć do wysokości 10% jej obrotu, Komisja uznała, że nie było konieczności oddzielnego ustalania kwoty wyjściowej grzywny dla tego przedsiębiorstwa. Wynika stąd, że argument oparty na tym, że Komisja nie uwzględniła sytuacji, jaka miała miejsce w momencie wydania decyzji, nie znajduje potwierdzenia w faktach.

254 W motywach 403 i 404 zaskarżonej decyzji (w pkt 2.6.3.6 zatytułowanym „Obliczone grzywny i zastosowanie górnego limitu grzywny") Komisja wyjaśnia sytuację Mindo.

Mówiąc konkretniej, w motywie 404 zaskarżonej decyzji, Komisja stwierdza:

„[…] ponieważ spółka Mindo (nie ma już żadnych powiązań z dawną grupą Dimon), jej odpowiedzialność [solidarną] należy ustalić z uwzględnieniem 10% obrotu spółki w ostatnim roku (tj. 3,99 mln EUR)".

255 W sytuacji gdy jednostka gospodarcza ulegnie w międzyczasie rozpadowi, każdy adresat decyzji ma prawo do zastosowania wobec niego wspomnianego progu indywidualnie (wyroki Sądu: z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych T-71/03, T-74/03, T-87/03 i T-91/03 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 390; z dnia 13 września 2010 r. w sprawie T-26/06 Trioplast Wittenheim przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 113).

256 Tymczasem należy zauważyć, że w niniejszej sprawie kwestia zastosowania mnożnika o celu odstraszającym do Mindo jest pozbawiona jakichkolwiek skutków praktycznych ze względu na ograniczenie grzywny nałożonej na tę spółkę do 10% jej obrotu. W konsekwencji argument powołany przez Alliance One jest nieistotny dla sprawy.

257 W każdym razie całkowite zasoby przedsiębiorstwa muszą podlegać ocenie, aby w momencie nałożenia grzywny został osiągnięty prawidłowo cel odstraszający i to przy zachowaniu zasady proporcjonalności, czego zresztą Alliance One nie kwestionuje (zob. podobnie ww. w pkt 235 wyrok w sprawie Degussa przeciwko Komisji, pkt 285).

258 W związku z tym Komisji nie można zarzucać, że przy ustalaniu podwyższenia w celu zapewnienia odstraszającego skutku wzięła pod uwagę obroty osiągnięte przez grupy, których połączenie zostało przeprowadzone między zakończeniem naruszenia i wydaniem zaskarżonej decyzji.

259 Komisja równie słusznie uznała spółkę Mindo odpowiedzialną solidarnie z Alliance One za zapłatę grzywny w niniejszym przypadku w wysokości 3,99 mln EUR, podczas gdy Alliance One pozostaje odpowiedzialną za zapłatę całkowitej kwoty grzywny, tj. 10 mln EUR.

260 Z całości powyższych rozważań wynika, że niniejszy zarzut należy również oddalić.

261 Wynika stąd, że skargę należy oddalić w całości, bez konieczności badania w niniejszym przypadku dopuszczalności drugiego i trzeciego żądania Alliance One.

W przedmiocie kosztów

262 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Alliance One przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy ją obciążyć kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (trzecia izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Alliance One International, Inc. zostaje obciążona kosztami postępowania.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 9 września 2011 r.

Podpisy

Spis treści

Okoliczności powstania sporu ..... II - 5748

A — Postępowanie administracyjne ..... II - 5749

B — Zaskarżona decyzja ..... II - 5751

1. Adresaci zaskarżonej decyzji ..... II - 5752

2. Ustalenie wysokości grzywien ..... II - 5756

Przebieg postępowania i żądania stron ..... II - 5762

Co do prawa ..... II - 5764

A — W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu zasad dotyczących możliwości przypisania spółce dominującej naruszeń popełnionych przez jej spółkę zależną, a także naruszeniu prawa do obrony ..... II - 5765

1. W przedmiocie części pierwszej, opartej na naruszeniu zasad dotyczących możliwości przypisania spółce dominującej zachowań praktykowanych przez swoją spółkę zależną ..... II - 5765

a) Argumenty stron ..... II - 5765

b) Ocena Sądu ..... II - 5769

2. W przedmiocie części drugiej, opartej na nieuwzględnieniu dowodów dostarczonych przez spółki SCC i Dimon Inc. w celu obalenia domniemania ..... II - 5774

a) Argumenty stron ..... II - 5774

b) Ocena Sądu ..... II - 5783

W przedmiocie okoliczności o charakterze ogólnym powołanych w celu obalenia domniemania ..... II - 5784

W przedmiocie szczególnych okoliczności powołanych w celu obalenia domniemania ..... II - 5786

— W przedmiocie powiązań między SCC i Transcatab ..... II - 5787

— W przedmiocie powiązań między Dimon Inc. i Dimon Italia ..... II - 5789

W przedmiocie okoliczności rzekomo wykorzystanych przez Komisję w celu potwierdzenia braku autonomii Transcatab i Dimon Italia II - 5791

W przedmiocie dowodów mogących obalić domniemanie w świetle orzecznictwa ..... II - 5797

3. W przedmiocie części trzeciej, opartej na naruszeniu prawa do obrony .. II - 5799

a) Argumenty stron ..... II - 5799

b) Ocena Sądu ..... II - 5801

4. W przedmiocie części czwartej, opartej na naruszeniu zasad dotyczących rozkładu ciężaru dowodu ..... II - 5805

a) Argumenty stron ..... II - 5805

b) Ocena Sądu ..... II - 5806

B — W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, jak również zasady proporcjonalności przy ustalaniu ostatecznej kwoty grzywny ..... II - 5808

1. Argumenty stron ..... II - 5808

2. Ocena Sądu ..... II - 5809

C — W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu prawa oraz błędzie w ocenie okoliczności faktycznych, a także naruszeniu zasady proporcjonalności i braku uzasadnienia przy ustalaniu mnożnika ..... II - 5812

1. W przedmiocie części pierwszej, opartej na odpowiednio odstraszającym skutku grzywny i praktyce decyzyjnej Komisji w rozpatrywanej dziedzinie ..... II - 5813

a) Argumenty stron ..... II - 5813

b) Ocena Sądu ..... II - 5814

2. W przedmiocie części trzeciej, opartej na braku spójności w rozumowaniu Komisji dotyczącym zastosowania mnożnika do spółki Mindo ..... II - 5818

a) Argumenty stron ..... II - 5818

b) Ocena Sądu ..... II - 5820

W przedmiocie kosztów ..... II - 5822